TRACTATVS
RABY SAMVELIS
ERRORES INDICANS IVDÆORVM,

Circà obſeruantiam Legis Moſaycæ, & venturum Meſſiam, quem expectant.

OPVS AVREVM

Omnibus Chriſtifidelibus, & Sac. Scripturæ Profeſſoribus apprimè neceſſarium,

Ab adm. Reu. Patre Magiſtro
ALPHONSO BONOHOMINE HISPANO
Ord. Prædicatorum, circà annum 1339. ex Arabico in latinum translatum; tempore Pontificatus BENEDICTI Fel. rec. PP. VII. Venetijs impreſſum.

DEMVM

Licèt ab Hæbræis, ne Tipis mandetur, vndique celatum: modò adinuentum, impreſſum, ac ex conſanguinitatis amore

A Per Illuſtri, & adm. Reu. D.
FRANCISCO GRIFONO
Sacerdote Matelicenſi,

Dicatum Illuſtriſſimo Domino
D. BARONI FRANCISCO GRIFONO,
Equiti ampliſſimo Chietenſi.

Maceratę, Typis Michaelis Arcâgeli Silueſtri.
DD. Superiorum Permiſſu, 1693.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

ILLVSTRISSIME DOMINE EQVES AMPLISSIME.

QVot ſunt, Illuſtriſſime Domine, tua præclariſſima geſta, tot eſſe fateor beneficia, quę innumera in me contuliſti, de quibus coram non poſſim tibi meum obſequium præbere, ſtante antiquiſſima Conſanguinitate; modo calamo animum deuotiſſimum exhibeo hunc tibi dicando libellum, quem cum domi meę fortuitè inuenerim, vt Iudeorum perfidia frangatur imprimi compellor, & vt tuo potentiſſimo nomine, quod feras mordaces fugat, munias, humillime rogo: Nam Grifonum eſt proprium pellere Belluas. Munuſculum iſtud qualecunq. ſit, hilari vultu recipias; Donec altera accedat occaſio, quà prò gratijs in me collatis, & in dies accipiendis exhibeam debitum maximum, quo teneor & amore, quo fragor, Tua perfrui gratia, & tuorum mandatorum honore lætari.

D. S. Illuſtriſſ.

Matelicę hac Die 1693.

Humill Seruus, & Conſanguineus
Franciſcus Grifonus

Si Videbitur Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Domino D. FABRITIO PAVLVTIO Epiſc. Macerat. & Tolent. *Imprimatur* Alexander Compagnonus Archidiac. Eccl. Cathed. Macerat. Reuiſor Epiſcop. vidit, &c.

Imprimatur.

Didacus Balducci Proton. Apoſt. I. V. & S. Theolog. Doct. Eccl. Cathed. Macerat. Canonic. Theologus. Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. D. FABRITII PAVLVTII Epiſc. Macer. & Tolent. Vicarius General.

Iacobus Franciſcus de Amicis Patritius Macerat. I. V. nec non Phyloſ. ac Sacr. Theolog. Doct. Sanct. Offic. Reuiſor vidit, &c. Si placet Reuerendiſs. Patri Inquiſitori Anconæ.

Imprimatur.

Fr. Bernardus Maria Lemos Clima Ord. Predicat. Sacræ Theologiæ Lector, & Profeſſor, Sanctiſſimi Roſarij Promotor, ac Vicarius Sancti Officij Maceratæ.

PRÆFATIO

Ad Amicum Lectorem.

ELeuauit Dominus de terra iniqua Iudeorum inopem hunc, & mendicum Cognitionis diuine Raby Samuelé, vt cõpunctus corde mortificaret, argueret, & ſtatueret contra facies Patrum, ac Fratrum ſuorum in obcœcatione Iudaica ſe gloriantium; Ductus enim á ſpiritu timoris, & amoris, loqutus eſt lingua Arabica, natiuoque ſermone, ſequentes exharando Epiſtolas, ad hominem, Iudeorum errores conuincentes; licet autem præ inuidia Iudeorum (qui videbantur conuicti, & confuſi) per plura ſæcula fuerunt abſconditæ in terra obliuionis, & per Adm. Illuſt. & Adm. Reu. D. Franciſcum Griſonũ de Terra Matelicæ denuò in lucẽ redditum. Bonus tamen Deus, Bonum hominem Hiſpanum; Alphonſum ſcilicet Ord. Prædicatorum, inter cæteros delegit interprætantem ſermones, & genera linguarum, vt velut Tuba Gedeonis latino clangore Inimicos Chriſtianæ pro-

 fliga-

ſtigaret Religionis, & Zelo diuini amoris (vt moris eſt in Ord. Prædicatorum) Vulpeculas diſſiparet Myſtici Samſonis, quæ Vineam Chriſti Sabahot in Chriſtum, & Chriſtianos demolire non ceſſant. Hunc ergo Tractatulum quem alacri animo vidi, & reuidi; Amice Lector in manibus frequenter habe, animo reuolue, & bene conſidera, velint enim, nolintque Inimici Crucis Chriſti, & qui ſcandalum habent Crucis, lapidem quem reprobauerunt, hic factus eſt in Caput Anguli; Precemur ergo Dei miſericordiam, vt ſicut per Crucem à Iudæis ſepultam, & ab Helena effoſſam mortuum reſuſcitauit, ita per Doctrinam Crucis Chriſti in hoc Tractatulo contentam, & à Sapienti Spiritu in lucem editam, reuocet ad vitam Gratiæ Religioniſque Chriſtianæ mortuos per tot ſæcula Iudæos. Vale.

TRA-

TRACTATVLVS multum vtilis ad conuincendum Iudæos de errore ſuo, quæ habent de Meſſia adhuc venturo, & obſeruantia Legis Moſayce. Epiſtola Prohemialis.

REuerendo in Chriſto Patri Fratri Hugoni Magiſtro Ordinis Prædicatorum digniſſimo, ac ſacræ paginæ profeſſori. Eius ſubditus Frater Alphontius Boni hominis Hiſpanus, promiſſam obedientiam promptam in omnibus ſemper deuotam. Cum ego propter paruitatem meam, & inſufficientiam non ſim talis, quod vobis poſſim, vel ſciam aliquid magnum facere, vel ſaltem aſſiſtere tanto Patri in laboribus, & curis veſtris, quos pro vera quiete omnium, & totius patriæ ſuſtinetis. Ad ſolatium veſtrum aliquale quaſi ſubleuamen laboris libellum hunc antiquiſſimum, qui nuper deuenit ad manus meas, & fuit in antea tot temporibus occultatus, noua translatione de arabico in latinum per me interpretatum paruum encæniolum vobis mitto. Sciendum quod inter Iudeos multum gloriãtur illi qui arabicarum litterarum obtinent peritiam. Tum quia ille litteræ ſunt in antiquorum philoſophorum vſu ſatis copioſæ. Tum etiam quia in eis, vt puto paucis Iudęis paucioribus Chriſtianis notis ſcribunt confidentius ſecreta ſua, quæ volunt alijs occultare. Qua de cauſa, vt eſtimo Iudęus iſte li-

cet cathecuminus actor huius libri, non ipſum hebræo ſermone,ſed in arabico annotauit. Sed oportet vt tardè vel citò omnia occulta reuelentur, iuxta ſententiam Saluatoris. Ego vero in transferendo ipſum auctoritates Bibliæ ab ipſo Iudeo inductas, ſic ſcripſi in locis ſuis in arabico, & latino, non prout in noſtra habentur translatione ſecundũ Beatum Hieronymũ, ſed prout iſte Iudeus eas ſcripſit quando compoſuit iſtud opus. Et hoc feci ne aliquis mihi poſſit imponere, quod in contextu aliquid præſumpſerim addere, diminuere, vel etiam immutare. Et vt ſuper hoc eſſent omnes arabici mihi teſtes. Et hoc dico, quod Iudeus iſte noſtram translationem non ſequitur, vt videbitur in proceſſu. Me autem vt credo oportuit ipſum exponere in latino, prout ipſe loquitur in arabico, eius modum loquendi, & ordinem quantum poſſibile eſt ſeruando, aliter non interpres eius, ſed corruptor libri ſui dici poſſem, vt etiam Iudei ſi viderint iſtum librum in vtraque linqua conſcriptum, tantum conuincantur per eum ſi viderent, quod auctoritates in latino ad hoc deſcriptæ in arabico non diſcordarent. Et cum ſolatio veſtro Domine mi. & Magiſter hic eſt finis huius quem intendo. Conſeruet vos ordini noſtro Dominus noſter Ieſus Chriſtus per multa tempora in ſua gratia, & Amore.

Amen.

INcipit Epiſtola quam miſit Rabby Samuel Iſrahelita oriundus de Ciuitate Regis Morochorum ad Rab. Yſaac Magiſtrum Synagogę, quæ eſt in ſubiulmeta in prædicto Regno, in anno Domini Milleſimo, ſed translata de arabico in latinum per fratrem Alphonſum Boni hominis Hiſpanum Ordinis Prædicatorũ. Quam translationem fecit. Anno Domini 1338. tempore Pontificatus Domini Benedicti Papæ XII. Quæ epiſtola cuius ſit editionis, & ad quid valeat, prohęmium ipſius epiſtolæ, & narratio eius plenius declarabunt cum titulo qui eſt talis.

Titulus Epiſtolæ.

Epiſtola quam ſcripſit Magiſter Samuel Iſraelita oriundus de Ciuitate Regis Morochiani ad Rabbi Iſaac Magiſtrum Synagogæ quæ eſt in ſubiulmeta in regno prædicto.

Epiſtola.

Conſeruet te Deus, ò Frater, & permanere te faciat vſquequo terminetur iſta noſtra captiuitas, & congregetur iſta noſtra diſperſio, & appropinquet ſpes noſtra, & ſignet Deus beneplacitum ſuum ſuper vitam noſtram, Amen. Noui, & expertus ſum, quod plenitudo Scientiæ noſtri temporis eſt in te. & tu es ſpes noſtra certificationis in dubijs legis, & prophetarum cum tuis expoſitionibus glorioſis. Vnde ego particeps doctrinæ tuæ fieri deſiderans, tibi expono exitus cordis mei, ſuper illis quæ legis ſunt, & prophetarum, ſuper quibus anxior cum timore. Quapropter recurro ad abundantem Scientiam tuam, & ſapientiam, & mitto tibi libellum iſtum, ſperans per te Deo volente in veritate confirmari, ac in dubijs declarari.

CAPITVLVM PRIMVM.

Quare Iudei ſunt in ira Dei.

DEſidero Domine mi certificari per te, & teſtimonijs legis, & prophetarum & aliarum ſcripturarum, quare nos Iudei generaliter percuſſi ſumus a Deo in captiuitate iſta in qua ſumus, quę poteſt vocari propriè ira Dei perpetua quoniam nō habet finem. Nam modo ſunt mille anni cōpleti & vltra, quod per Titum fuimus captiuati. Nos ſcimus quod patres noſtri adorauerunt idola, occiderunt prophetas & legem Dei abiecerunt, & propter omnes iſtas transgreſſiones Deus non percuſſit eos captiuitate, niſi per 70. annos in Babilonia, & poſt tempus prefatum placatus eſt eis, & reduxit eos in terram ſuā. Et ſecūdum ſcripturam ira Dei fuit tunc tēporis validiſſima ſuper omnes iras quas ante tempora illa commemorat ſcriptura, & tamen vt dictum eſt pæna tātorum peccatorum non fuit niſi, 70. annis. Et nunc Domine mi ira Dei quę in pręſenti punit nos non habet terminum, nec finis eius promittitur in Prophetis. Si voluerimus dicere quod iſta pręſens ira in qua ſumus, ſit adhuc illa ira propter quam fuit illa captiuitas. 70. annorum, quia tunc non cōpletè ſatisfactum eſt de peccatis prędictis per illos patres noſtros, nos facimus Deū

mendacem, quod abſit, quoniam ipſe Deus verus, & glorioſus illi captiuitati impoſuit prefatum terminum per Prophetas ſc. 70. annos. vnde talis non eſt reſponſio ſed euaſio ſeu excuſatio, nec eſſet coram intelligentibus proponenda. Et ſi dixerimus quod Deus in illa traſmigatione miſertus eſt vni parti generis noſtri, & non alteri, & illos quorum miſertus eſt reduxit ad reędificandum templum, vt dicit Propheta Hieremias, & quod nos ſumus de illis quorum non eſt miſertus, tūc dicent nobis Chriſtiani, quod Deus miſertus eſt eorum qui adorauerunt Idola, & qui occiderunt Prophętas, ergo, & nobis quia nos non peccauimus. Item in patribus peccatoribus fuit pęna diuinę vltionis in certo termino, quare ergo noſtra pęna eſſet ſine termino qui non peccauimus? Itaque longa eſt, & ſine termino pęna in qua ſumus. modo iam ſunt mille anni, nec in lege nec in Prophętis huius penę terminum poſſumus inuenire. Quare domine mi cum Deus punierit patres noſtros propter idolatriam, & propter interfectionem Prophętarum, & pœna, & culpa ſint notę in ſcriptura, cum Deus non punit bis idipſum, pro peccatis illis pręteritis fuit pœna ſc. captiuitas, 70. annorum, & cum Deus non punit vniuerſaliter niſi propter vniuerſale peccatum, oporteret quod poſt illam captiuitatem nos peccauerimus omnes coram Deo,
pecca-

peccato maiori,quam fuerit idolatria primorum parentum, & quam fuerit interfectio Prophetarum, ex quo Deus pro illis peccatis puniuit patres noſtros 70. annis & non ampliùs, & nos puniuit, iam ſunt mille anni, & vltra, & punit, & diſperſit nos per quattuor partes mundi. Tamen, quicquid contingat Dei ſumus in omni euentu, quia nulla eſt excuſatio ſuper dicta, Reſponde.

CAPITVLVM II.

Probat quod pro quodam graui peccato in quo ſunt, ſint in hac diſperſione. Et arguitur contra eorum obſeruantiam legis.

SVppoſito igitur Domine mi quod ſumus in peccato aliquo maximo, rogo nūc quod certifices me, ſi poſtquam Deus diſperſit nos de Hieruſalem,& miſit in captiuitatem iſtam longiſſimam ſeù perpetuam propter illud peccatum, auctoritate noſtra, & propria voluntate ſine ſpeciali mandato Dei, cur nos in captiuitate iſta non incepimus obſeruare circunciſionem, & ſabbatum, & alias cerimonias quas tenemus ſecundū legem Moyſi. Nam nos cognoſcimus, quod a tēpore, quo Titus deſtruxit ciuitatem ſanctam,& templū combuſſit, & bibliothecas, & nos in captiuitatem iſtam diſperſit, & extunc ceſſauit inter nos vigere ſacrificium, obla-

oblationes, & holocauſta, & Deus non permiſit nobis poſtea per Prophętam aliquem, nec per prophetiam, nec per reuelationem aliquam certam, quod nos deberemus redire aliquando in Hieruſalem in ſtatu priſtino, nec mandauit nobis poſtea quod obſeruaremus obſeruantias prędictas. Videtur ergo ſequi quod nos non a Deo, ſed ab illis qui erant in ira Dei obſeruantias prędictas accepimus, & tenemus. Et videtur quod iuſtè dicent nobis aduerſarij noſtri. Sicut vos obſeruatis circuncisionem, & ſabbatum, & legitis in Sinagogis libros Moyſi, & Prophętarum ſine mandato Dei, quare non aſſumitis vobis ſimiliter ſacrificium, & non facitis vobis Sacerdotem, & Regem, & Principem, & vnctiones Sanctas, & Incenſum, & quare non edificatis vobis altaria, & ſeruatis cerimonias, & omnia alia que sũt in lege contenta, ſicut Sabbatum, & Circumciſionem, & plura alia que obſeruatis ſecundum traditiones veſtras ſine mãdato Dei propria voluntate; ex vtraque parte curritis in offenſam Dei. Et ſi hęc prędicta facitis contra voluntatem Dei, vel ſi dicitis quia voluntas Dei eſt quod hęc ſeruetis, & beneplacitum, quod tamen oſtendere non poteſtis, quare non obſeruatis ſupradicta alia; quorum multa facere poteſtis. Et ſi non permittunt vos facere reges, & populi ſub quibus iacetis, non permitterent tamen vos multa alia
face-

facere, ſicut permittunt Circumciſionem, & libros, & ſinagogas, & alia que ſeruatis. Et ad hęc Domine mi non eſt nobis in promptu reſpōſio ſufficiēs vt videtur, ſumus tamen Dei in omni euentu.

CAPITVLVM III.

Quomodo omnis obſeruantia legis Iudęorum non eſt acceptabilis Deo propter peccatum in quo ſunt.

INuenimus Domine mi Deum loquentē per os Zacharię, & dicentem. 7. cap. vbi loquitur de illa prima captiuitate breui, interpretando hāc auctoritatem ſecūdum quod ſcripta eſt in arabico ſicut infra poſita eſt ſonat in latino, Hec dicit Dominus Deus Sacerdotibus, & Populo Terrę. Quando ieiunaſtis, & ploraſtis in vj. & 7. toto tempore. 70. annorum, intellexiſtis quod ieiunaretis ad me aut ploraretis, ego tale ieiunium nolui a vobis, noſtra autem translatio aliter ſe habet, ſed ego ſcribere propono ſicut iacent in arabico auctoritates, quas Samuel iſte adducit, non ſicut ſunt in noſtra Biblia innuit Dominus Domine mi in predictis verbis quod dum nos Iudei fuimus per 70. annos in dicta captiuitate fuimus ſine lege, quia ieiunium non habuimus neque habemus a lege, ſicut alias obſeruantias, & ſimiliter fuimus ſine circumciſione, & ſine ſabbato, & ſine dubio omnia hęc non valent

dum

dum ira Dei manat ſuper populum ſuum. Illa vero prima ira Dei fuit breuis, quia. 70. annorum, iſta quidem in qua nunc ſumus eſt longa iam mille annorum,& vltra, & non inuenitur ei terminus in prophetis & timeo Domine mi quod ſicut Deus miſit in captiuitatem illam breuem patres noſtros ſine lege, & ſine obſeruantijs, nec acceptauit ieiunia, nec obſeruantias legis eorum, quouſque fuit completum tempus pęnę ipſorum ſcilicet 70. annorum ſic in iſta captiuitate vltima non acceptat opera que facimus ſecundum obſeruãtias legis. Quare conſtat quod nos ſumus in maiori peccato, nunc quam patres noſtri fuerint in Babylonia. Vnde nos ſumus in maiori ira Dei quam illi eſſent, & per cõſequens opera noſtra ſunt ei minus placita, & nos ſumus ei magis odioſi. Et patet quod illi propter mortem prophetarũ & quia idola coluerunt fuerunt tantũ 70. annis in captiuitate, & nos propter magnum peccatum, & maximum ſumus captiui iam ſunt mille anni, & vltra. Et hęc captiuitas domine mi ſine dubio eſt illa quam Deus per os Danielis prophęte vocat deſolationem cum dicit cap. 9, Vſque ad conſummationem, & finem perſeuerabit deſolatio, &c. Prima captiuitas vocat. transmigratio, quia poſt modicum tempus fuerunt reducti cum honore in Hieruſalem, ſed hęc vocatur deſolatio perpetua, in qua pro certo Deus non miſerebi-
tur

tur noſtri, ſicut miſerebatur patrum noſtrorum in Babylonia, excepto quod conſolabatur eos per Prophętas, qui promittebant illis liberationem, & erant omnes ſimul, nobis autem nihil promittitur, & inſuper diſperſit nos per vniuerſa regna mundi. Attamen quicquid contingat Dei ſumus in omni euentu.

CAPITVLVM IV.

Oſtendit quod Iudei ſunt cæci.

DOmine mi valde mirabile eſt mihi de nobis. Speramus enim quotidie liberationem de captiuitate iſta, & ſemper de hoc loquimur, & ſemper loquimur de reductione noſtra in hieruſalem, & ideo ſumus cæci, vel deceptores ſimplicium. Nam conſtat quod poſt diſperſionem noſtram que facta eſt per Titum non apparuit in nobis Prophęta qui nobis promitteret reductionem, nec etiam poſt captiuitatem 70. annorum fuit Prophęta, qui loqueretur de iſta captiuitate, quę non habet fine, niſi in fine mundi, nec deliberationem habet niſi per cōſumationem ſœculi, quia Daniel illam vocat deſolationem ſine fine cap. 9. Vnde timeo Domine mi quod cum tanta captiuitas non poſſit manere ſuper totā gentem noſtram a Deo niſi propter maximum peccatum in Deū, quod maius eſt, quam interfeciſſe Prophętas, & adoraſſe idola propter quę pecca-

ta Patres noſtri fuerunt puniti, quod ſicut Deus non miſeretur noſtri in vita cum in eodem peccato perſeueremus, ſic etiam nec miſerebitur mortuis ex nobis, attamē ſumus Dei in omni euentu qui euenerit.

CAPITVLVM V.

Quod Iudei decipiunt alios, & ſeipſos.

DOmine mi videtur quod decipiamus alios, & nos ipſos, quia in libris legum, & Prophętarum habemus Deum promittentem noſtrę genti liberationęm, & congregationem de diſperſione multipliciter. Sed bonū aduertenti omnes promiſſiones quas habuimus, vel fuerunt cōpletę ante captiuitatem 70. annorum, & in ipſis 70. annis, vel promiſſiones fuerunt propter peccata illorū quibus promiſſiōnes ſunt totaliter impeditę, ſicut propono coram te Domine mi. Exempli gratia. Iſta pauca dicuntur in Ezechiele. Si feceritis iuſtitias meas, & mandata mea ſeruaueritis, congregabo vos de quatuor partibus mundi, & leuabo vos, & adducam vos per mare, & reducam vos in domum ſanctam veſtram. Ecce quod id quod Dominus nobis promittit per Ezechielem inperdictis verbis, & alijs locis libri eiuſdē Prophęte, iam conpletum eſt pluries añ illam captiuitatem 70. annorum, & omnes promiſſiones Domini tales maiores, & minores, quod in diuerſis locis ſacrorum libro-

librorum continenrur, completę fuerunt antequam caderemus in iſtam vltimam captiuitatem, quę non habet finem, modò iam ſumus in milleſimo anno, & vltra, nec in aliquo libro Prophętarum eius terminum inuenimus, nec vlla dei promiſſio vbi agit de liberatione, & congregatione intelligitur de iſta captiuitate perpetua, ſed de illis tribulationibus, & diſperſionibus, antedictos 70. annos, nec poſtea congregatio de diſperſione promiſſa eſt nobis. Vnde oportet quod poſt iſtos 70. annos cōmiſerimus illud peccatum magnum, propter quod Deus ſine termino punit nos, in quo peccato ſumus, & manemus omnes, aliter Deus miſericordiam ſuam non continuaſſet in nobis ira tam longa. Nam videmus per ſcripturas quod omnia peccata que commiſerunt patres noſtri ante 70.annos prediĉtę captiuitatis punita fuerunt, & de multis exempla hęc pauca induco. Peccauerunt patres noſtri ante 70. annos, qui exiuerunt de Egypto, & promiſſio eis facta in eis locum non habuit, ſed in peccatis ſuis in deſerto mortui ſunt. Peccauit ipſe Moyſes, ad aquas contradictionis, & terram promiſſionis non meruit. Peccauit ipſe Aaron, & portauit pœnam, Helj Sacerdos peccauit, & ruptis ceruicibus expirauit, & poſteritas eius Sacerdotio priuata eſt, & tamen Deus promiſerat Sacerdotium in eternum. Sed huius modi promiſſa intelliguntur ſemper,

per,niſi propter peccata demereantur accipere, vt patet in regno Dauid quod carnalis poſteritas eius priuata eſt regno. Sicut etiam Deus verus, & glorioſus promiſit Abrahę, & ſemini ſuo terram illam in ęternum poſſidendam, & frequenter perdiderunt eam propter peccata ſua, & frequenter reſtituit illis dominus vſq;ad vltimam vicem qua perdiderunt, iam ſunt mille anni, & vltra, & iam non eſt ſpes recuperandi eam, quia manemus omnes in eodem peccato, propter quod terram noſtram perdidimus. Et Domine mi multum mirabile eſt cum omnes concordemus quod oportet quod poſt captiuitatē, 70. annorum in Babilonia peccauimus contra Deum maximo peccato, & tamen nullus eſt qui dicat, quod eſt id peccatum propter quod incurrimus tanta mala, & ſi aliquis noſtrum cognoſcat noſtram cauſam, & peccatum propter quod incurrimus tanta mala, nullus tamen id aperit proximo ſuo. nec ipſemet qui cognoſcit in ſuam conuertit vtilitatem, ſed omnes iacemus proſtrati, & videmus manifeſtè quod in prędicta captiuitate 70. annorum erat Deus cum patribus noſtris in Prophetis ideſt Hieremia, & alijs Prophetis, & dedit eis Salathiel Ducem, & principes & Sacerdotes, cum quibus exiuerunt de Babylone peracta pęnitentia, & placato Deo ędificauerunt Hieruſalem, & templū, & alias Ciuitates, & effudit Deus ſuper il-
los

los miſericordias ſuas copioſè. Et tamen in iſta captiuitate nullus Propheta nobiſcum eſt, nec Deus vt apparet. Igitur Domine inquiram, & non ceſſabo querere quod peccatum eſt id tantū propter quod ſumus in hac captiuitate mille annis., & vltra, nec habemus Prophetam nec Regem nec Sacerdotem nec Altare nec Sacrificium nec vnctionē nec incenſum nec Purificationem, imo facti ſumus abbominabiles toti mundo ſicut Deo, & contemptibiles, in ſolo corde tantum noſtro regnat ſuperbia, qua nosipſos preferimus toti mundo. Et quod ſuper hoc ſentio pandam tibi Dñe mi, nec minus, quicquid eueniat nos Dei ſumus.

CAPITVLVM VI.

Quod ſit illud peccatum propter quod Iudæi ſunt in hac captiuitate.

NVnc ergo Domine mi paueo, quod id peccatum propter quod ſumus in hac deſolatione, & in captiuitate iſta, ſit illud peccatū ſuper quo locutus eſt Deus per Prophetam Amos 51. cap. cum dicit ſic. Super tribus ſceleribus Iuda conuertā vel transferam Iſrael. Nota quod vbi in biblia noſtra eſt, conuertam, hic habet, transferam, & eſt ad propoſitum eius magis, & ſuper quarto non transferam eos, quoniā vendiderunt iuſtum pro argento. Et nos Domine mi ſecundum doctrinam noſtram

dici-

dicimus quod iſte iuſtus fuit Ioſeph filius Iacob quod fuit venditus à fratribus ſuis in Egypto, & ſic teneo, ego niſi quod ſermo diuinus ponit iſtud peccatum venditionis quartum in numero peccatorum ſeu ſcelerum Israel, Ipſi etiam Chriſtum quibus Sãctorum librorum ſtudium videt eſſe traditum a Deo reſpondent doctrinę noſtre predictę, & dicunt quod primum in quatuor ſceleribus Israel eſt venditio Ioſeph a fratribus ſuis, & ſecundum peccatum ſiue ſcelus aſſignant adorationem vituli in Oreb, & tertium ſcelus occiſionem Prophętarum, propter quod fuimus captiuati in Babilonia 70. annis, & dicunt quod quartum ſcelus Iſrael fuit venditio iuſti ſcilicet Ieſu qui ad litterã fuit vẽditus poſt transmigrationem pręfatam 70 annorum. Et ſi nos Domine volumus tenere prefatam doctrinam noſtram, & reſpondere Chriſtianis, oportet quod nos aſſignemus in Iſrael ante vẽditionem Ioſeph varia ſcelera pręceſſiſſe, vt ipſa venditio Ioſeph ſit quartum ſcelus, Sed hoc non poterimus ſuſtinere, quia teſtimonium libri Geneſis eſt contra nos, qui venditionem Ioſeph ponit primum ſcelus filiorũ Iſrael, & propheta Amos ponit expreſſè quartum ſcelus venditionem iuſti, propter qnod fuimus in captiuitate, de qua loquitur Deus comminans quod non reducet nos vltra in terram promiſſionis cũ dicit, & ſuper quarto non transferam eos,

quo-

quoniam vendiderunt iuſtum pro argento. Et manifeſte apparet mihi quod nos ſuper illo peccato quarto venditionis iuſti iuſtè ſumus puniti iam ſunt mille anni, & vltra in quo tempore nil proficimus inter gentes, nec eſt ſpes proficiendi amplius.

CAPITVLVM VII.

Quod iuſtus Ieſus Chriſtianorum Deus iniuſte venditus ſit.

EXpaueſco Domine mi, & timeo quod iſte Ieſus quem colunt Chriſtiani, ſit ille iuſtus venditus pro argento ſecũdum Amos Prophetam, & timeo quod de ipſo ſunt hec, que mihi occurrunt teſtimonia Prophetarum, & illa eadem in doctrina ſua valde aperte applicãt Chriſtiani. Eſaia Propheta primo cap. dicit. Veh genti peccatrici filius ſceleratis, quoniã ipſi elongauerunt ſe a Deo, & blasphemauerunt ſanctum eius, & inclinati ſunt retrorſum. Itẽ idem Propheta dicit. Quaſi ouis ad occiſionem ductus eſt qui nõ aperuit os ſuum. Item dicit. Vir habens dolorem, & ſciẽs infirmitatem. Item fuit deſpectus, & propter hoc non reputauimus eum, ipſe enim oblatus eſt quia ipſe voluit. Item de anguſtia iudicij depoſitus eſt, generationem eius quis enarrabit? Item propter culpam populi mei transfixi eum, & dabit iniuriatores pro ſepultura, & diuites pro morte ſua. Et timeo Domine mi quod iniuriatores

res fuerunt patres noſtri, & diuites Pilatus, & Herodes, & Anna, & Cayphas, ſicut dicit Propheta Dauid. Conſurrexerunt omnes reges terrę, & maiores, & contra Deum, & contra Chriſtum eius. Reges.ſt.prędicti maiores.ſt.patres noſtri. Et timeo Domine quod iſte Ieſus ſit ille commutatus, & venditus pro argento, de quo loquitur Zacharias Propheta, & Amos, & alij Prophetę. De quo etiam loquitur Eſaias Propheta cap.53. Deponet omnes iniquitates, & orabit pro infidelibus. Timeo ego Dñe mi quod iſte Ieſus ſit ille iuſtus de quo dicit Dauid in pſalmo 73. Delectati ſunt in animam iuſti, & ſanguinem inocentem condennabunt, & propter hoc eiecit eos Deus, & diſperdet illos Dominus Deus noſter. Et timeo Dñe mi quod iſte ſit ille iuſtus de quo loquitur Hieremias cap.9, cum dicit. Homo eſt, & quis eſt qui intelligit eũ? Item Hier.ca.10. Species vultus noſtri Chriſtus Deus captus eſt pro peccatis noſtris. Cui diximus, In vmbra tua viuemus inter gentes. Timeo etiam Dñe mi quod iſte ſit ille iuſtus de quo dixit Deus per os Zacharię Prophetę cap.13. Dicetur enim in illa die quę ſunt iſtę plagę in palmis tuis. Et reſpondebit. Plagatus fui in medio domus mee inter illos qui dilexerunt me, & leuabit enſem paſtor meus ſupra me. Idẽ cap,12. Aſpicient ad me die illa, & illum quem transfixerunt, & plãgent ſuper illum quaſi plan-

ſi planctum vnigeniti. Timeo etiam domine mi quod iſte fuit iuſtus ille de quo dicit Abacuch, cap. 3. Cornua in manibus eius ibi abſcondita, eſt fortitudo eius, &c. Et concordat Euangelium Chriſtianorum vbi narratur mors Ieſu, & oſtendunt. Cum autem veniſſent ad Ieſum inuenerunt eum mortuum, & miſit vnus ex eis lanceam ſuam, & transfixit. Paueo Domine mi quod iſte ſit iuſtus de quo dicit Abacuch cap. 13. Egreſſus es Domine ſaluare populum tuum cum Chriſto tuo.

CAPITVLVM VIII.

Quomodo poſt occiſionem Chriſti facta eſt diſperſio Iudæorum ſecundum Danielem.

EXpaueſco Domine mi ſuper hijs quis fuit iſte iuſtus ſine peccato de quo loquitur Eſa. Prophæta. Et quis ſit ille iuſtus venditus pro argento, propter quod dicit Dominus per Amos Prophętam vbi ſupra, quod in teſtimonium quarti ſceleris non transferet eos in terram promiſſionis ampliùs. Videtur etiam Domine mi quod conpletum eſt quod ſcribitur Dan. 9. cap. vbi dicit. Poſtquam conſumate fuerunt. 62. Hebdomade occidetur Chriſtus, & tunc veniet populus cum principe venturo, & deſtruet Ciuitatem, & domum comminuet, & condennabunt eam, & auferetur ſacrificium, & conſumabitur deſtruſtio perpetua. Et non eſt dubium domine

mi quia deſtructio deſolationis perpetuæ ſit captiuitas iſta in qua ſumus iam ſunt mille anni. Et apertè dicit Deus per Prophetam quod erit deſolatio perpetua poſt occiſionem Chriſti, ſicut eſt deſolatio noſtra poſtquam Ieſus fuit occiſus, nec comminatus eſt Deus nobis perpetuam deſolationem niſi poſt occiſionem Chriſti. Et ſi voluerimus dicere quod ante mortem Ieſu fuimus in deſolatione. Ad hoc reſpondent nobis Chriſtiani quod ante mortem illam non fuit deſolatio niſi 70. annis, & poſt hoc fuimus reducti in terram promiſſionis, & fuimus apud Deum in gratia, & honore. Certe Domine mi ego non video euaſionem contra prophætiam iſtam, quia de facto probatur nobis quod poſtquam a reędificatione fuerunt completæ, 72. hebdomadæ ſupra anno, qui ſunt anni 400. & 33. tunc fuit Ieſus occiſus a patribus noſtris, & poſtea venit Dux ſcilicet Titus, & populus Romanus, & fecerunt nobis ſecundum Prophætiam iſtam, hodie ſunt mille anni, & vltra, & nihilominus ſi in ira Dei ſumus, & tamen in ipſo ſperamus. Et ſi dicamus quod Chriſtus venturus eſt, & nondum venit, & rehabebimus terram promiſſionis, & reedificabimus Ciuitatē, & habebimus gratiam Dei, & honorem in terra noſtra, & iſta deſolatio non erit perpetua. Reſpondebunt chriſtiani, quod adhuc ergo manet nobis occiſio Chriſti;

& aduen-

& aduentus Titi, & populi Romani, & deſolatio peior iſta in qua iam fuimus per mille annos. Heu Domine non eſt excuſatio nec euaſiō conſona. Sed tamen quicquid contingat Dei ſumus in omni caſu ſi in eo ſperamus.

CAPITVLVM IX.

Quod duo ſunt aduentus Chriſti.

TImeo Domine mi quod Chriſtus iam venit, & iam adimpleuit primum aduentum ſuum, quia in ſcripturis noſtris inuenimus duplicem eius aduentum. Primus aduentus Chriſti deſcribitur in prophętis in paupertate, & humilitate. Secundus in gloria, & maieſtate. Et de vtroque aduentu proponam illa que mihi occurrunt. De primo aduentu dicit Deus per os Zachar. cap. 9. Letare filia Syon, ecce præceptor tuus venit pauper equitans aſinum. Et in iſto aduentu deſcribit eum Iſa. deſpectum. Daniel occiſum, Zacharias, & Amos venditum & tamen iam fuerunt completa que in libello deſcripſi, & deſcribam, non reputauimus eum in non cognouimus eum, ſicut dixit Eſaias Propheta, ſed deſpeximus eum, & præualuimus contra eum. Sed gloria eius, & maieſtas eius erit manifeſta in ſecūdo eius aduentu, quando ignis, & flamma præcedet eum, & exardeſcet, & inflammabit in circuitu

circuitu inimicos eius. Sicut dicit Deus per os Prophætarum Dauid, & Iſaię. Et timeo domine mi quod Chriſtus non iudicabit aliter quam cum igne ad mortem, quia nos interfecimus omnes Prophætas, qui annunciauerunt nobis de ipſo, prout Deus teſtificatur contra nos per os Helię Prophætę quarto libro Regum. Et ſic interfecimus illum iuſtum propter quem ſumus in ira Dei ſine fine, attamen. Dei ſumus.

CAPITVLVM X.

De primo Aduentu Christi.

TImeo Domine mi, Deus deſcribit apertę duos aduentus Chriſti per os Eſa. prophætę cap. II. cum dicit. Conſurge conſurge induere fortitudinem brachium Domini bis dicens conſurge propter eius duplicem aduentum, & ſingillatim clarę primum Chriſti deſcribit aduẽtum quantum ad paſſionem, & deiectionem cap. 50. & 53. per totum. Et ſpecialiter cum dicit. Vidimus eum, & non erat aſpectus, & ſpecies neq; decor, &c. Primum eius aduentum ponit Eſa. cap. 9. cũ dicit. Paruulus natus eſt nobis. Et ſtatim ſubiungit ſecundum eius aduentum cum dicit. Et vocabitur fortiſſimus gigas potens, ſuper thronum Dauid ſedebit, vt cõfirmet illum ab initio vſque in eternum. Zacha-

Zacharias autem Prophæta deſcribit eum pauperem, & ſedentem ſuper aſinum cap. 9. Et quid aliud eſt hoc , niſi quod Prophæta deſcribit primum aduentum in humilitate , & ſecundum in potentia , & maieſtate. Sic etiam deſcribit eum Daniel cap. 7. circa medium vbi dicit. Conſiderabam vel aſpiciebam in viſione noctis , & ecce in nubibus cæli quaſi filius hominis veniebat, & vſque ad antiquum dierum peruenit . & in conſpectu eius obtulerunt eum, & dedit ei poteſtatem, & honorem, & regnum, omnes populi tribus ac linguę adorabunt eum , & ſeruient ei . Hebręus habet , tribus ac linguę honorabunt eum, & nõ deficiet poteſtas eius quia non auferetur , & regnum eius manebit in eternum . Noſtra autem translatio habet tribus ac linguę ſeruient ei, poteſtas eius poteſtas ęterna quę non auferetur , & regnũ eius quod non corrumpetur , alias, & non deficiet poteſtas eius , alias poteſtas eius in eternum, & regnum eius manebit in ęternum , alias non corrumpetur. Et manifeſtum eſt domine mi quod in ſecundo aduentu ſedebit Chriſtus ante antiquum dierum , qui eſt Deus ad iudicium , ſicut ſedit in primo aduentu ante patres noſtros iudęos vt iudicaretur . Et iſtos duos aduentus Meſſię ideſt Chriſti , innuit Propheta Dauid in pſalmo cum dicit , quia venit quoniam venit iudicare terram . Propter primum eius aduentum qui fuit

 ſim-

ſimplex dicit, quia venit, propter ſecundum vero quia erit cum potentia dixit, quoniam venit iudicare terram. De ſecũdo eius aduentu loquitur Zacha. cap. 14. cum dicit, Imprimẽt veſtigia pedes ſuper montem oliuarum, &c. Et nos Domine non dicimus quod Deus in eſſentia ſua, & natura habet pedes nec carnẽ nec iſta quæ corporis ſunt, ſed habere pedes conuenit omni creaturæ corporee. Dicit etiam Dauid Prophæta quod ſupra allegatum eſt loquendo de ſecundo eius aduentu. Ignis in conſpectu eius exardeſcet, & in circuitu eius inflammabit. Sed domine non dicimus quod Deus ſit circumſcriptus quod aliquid poſſet eſſe in circuitu eius inquantum Deus, ſed auctoritates ſimiles habent veritatem ad litteram in illo iuſto quem Prophætæ deſcribunt, nunc loquentes de eius humilitate, nunc de eius maieſtate, & de hoc loquitur Malachias cap. 3. cum dicit, Ecce Dominus venit, & quis poterit ſtare ante aduentum eius? Ipſe enim quaſi ignis conflans & ſedebit, & liquefaciet argentum, & aurum. Ecce qualiter iuſtus ille qui fuit iudicatus veniet in ſecundo aduentu. Et attende domine mi qualiter deſcribit eum ibidem Prophæta in eodem cap. 3. cum dicit. Tunc ego veniam, & intrabo in iudicio ad eos, & ero teſtis verax ſuper adulteris, & malis, & periuris, & ſuper illos quam defraudant mercedem mercẽ-

narij,

narij, & qui ſpoliant pupillos, & viduas, & opprimunt peregrinum, & pauperem. Et idem domine mi deſcribit Ezechiel cũ dicit. cap. 34. vbi loquitur de Paſtoribus, & ouibus dicens. Ego ſeparabo ab eis. ſcilicet a iuſtis tranſgreſſores, & incredulos, hæc non habet translatio noſtra, ſed in arabico dicit ſic. O domine mi ecce quod in ſecundo aduentu ſeparabit incredulos de medio iuſtorum ſicut etiam dicunt Malachias, & Ezechiel clarè, & in primo aduentu nemo noſtrum cognouit eum, quia exiuerat limites humanæ naturæ. Sicut dicit Deus per os Eſaiæ prophætæ cap. 53. & inter iniquos computatus eſt, & propter hoc non reputauimus eum, & Hierem. dicit. cap. 18. Ipſe eſt homo, & quis ſcit eum? Et timeo domine mi quod patres noſtri in primo aduentu Meſſiæ defecerunt, & errauerunt, & propter hoc ſumus in iſta captiuitate quę non habet finem, & tamen quicquid contingat Dei ſumus, & in ipſo ſperamus.

CAPITVLVM XI.

De Secundo Aduentu Chriſti, quod tunc ſit cum potentia iudicaturus.

DOmlue mi pauco ne iſte iuſtus iudex ſit ille qui iudicaturus eſt cum potentia in aduentu ſecundo, & qui fuit ſaluator in aduentu primo omnium qui crediderunt in eum, quoniam prophæta Da-

uid de illo. Notum fecit dominus ſalutare ſuum, & in conſpectu gentium reuelauit iuſtitiam ſuam. Aduc dicit Eſa. cap. 12. Haurietis aquas de piſcinis ſaluatoris, quod dictum ſecundum videre meum intelligo de baptiſmo. Nā in primo aduentu ſaluauit per aquam, & in ſecundo iudicabit per ignem, Et de iſto ſaluatore dicitur Domine mi Iob. 19. Scio quod Saluator meus viuit, & in nouiſſimo die de terra ſurrecturus ſum, & in carne mea oculi mei videbunt Deum meum. Attende Domine mi quod vocat iſtum Saluatorem Deum. Conſtat autem quod oculi carnis non videbunt Deum. Ecce habemus ſecundum ſcripturas quod Saluator eſt iſte Deus iuſtus, de quo eſt ſermo, & ſolus poteſt dici verus iuſtus, quoniam nullum peccatum fecit, ſecundum quod de illo Deus teſtificatur per os Eſaię Prophætæ. Qui peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius. Nec de Moyſe nec de aliquo Prophætarum dicitur quod ſit Saluator iuſtus, & ſine peccato, quia Moyſes peccauit, & omnes Prophætæ peccauerunt, ſicut vos ſcitis Domine mi. Et idcirco nullus eorum vocatur iuſtus in ſcriptura, ſed illud nomen iſti ſoli ſeruatur, & ſine dubio non ſaluātur niſi hij qui credunt primum aduentum ſuum, & illi qui non credunt non habent cauſam aliquam quod ſaluentur in ſecundo aduentu eius, ſed digni ſunt morte, quia digni erant

morte

morte illi qui non credebant Moyſi, & non obediebant ei qui fuit peccator, quãtomagis digni ſunt igne illi qui non credunt, & blaſphemant iſtum iuſtum, & Dominum qui peccatum neſciuit vnquã, quicquid tamen eueniat Dei ſumus nos.

CAPITVLVM XII.

De Chriſti Aſcenſione.

DOmine mi, nos inuenimus in ſcripturis quod Chriſtus exaltabitur de terra ad cœlum, & ego timeo quod illud ſit completum in iſto qui fuit interfectus a patribus noſtris, & de iſta exaltatione dicit Dauid Propheta in pſalm. 23. O magnates aperite portas principatus veſtri, & eleuamini porte eternales, & introibit princeps gloriæ Et attende domine quod reſpondent illi Angeli. Quis eſt iſte princeps gloriæ, & ipſe reſpondent illis. Dominus virtutum fortis in prælio. Et conſtat Domine mi quod iuſtus iſte Dominus virtutum non habuit prælium niſi in primo aduentu ſuo, quia quando ſedebit ad iudicanddum ignis in circuitu eius exardeſcet, & inflammabit in circuitu inimicos eius, & conflabit iuſtos per ignem quaſi argentum, & hoc in vltimo eius aduentu. Nullus autem præliabitur contra illum nec locus erit pugne. Adhuc de iuſti huius exaltatione dicit Eſa. ca. 63. Quis eſt iſte qui venit de domo de terra rubens.

veſtimentis eius de boſra , ſicut ille formoſus in ſtola, & reſpondet hijs iuſtus iſte ego qui loquor iuſtitiam, ſum expugnator ad ſaluationem, & dicunt ei Angeli , O Domine quare rubrum eſt veſtimentum tuum ſicut calcantis torcular? Reſpondet dicens illis, Torcular calcaui ſolus, & non erat vir mecum , Vide Domine mi quam propriè loquitur Eſaias , & timeo quod huius iuſti reſponſio non tangat niſi nos , cum dicit. Calcaui eos in ira mea, donec aſperſus eſt ſanguis eorum ſuper indumẽta mea, & inquinata ſunt omnia veſtimẽta mea , Sed dies vltionis in corde meo . & annus retributionis meæ venit. Quantum ergo ſperare poſſumus in iuſto iſto Domine mi , vbi ſcimus ipſum de nobis Angelis fuiſſe cõqueſtum in Cœlo, & notificauit eis quod ipſe calcauerit torcular ſolus. Et quid aliud calcauit in ira ſua niſi nos , qui poſt bellum quod habuit in primo aduentu ſuo , proſtrati ſumus ab eo , & calcati , iam ſunt mille anni , & adhuc reſtat dies vltionis in vltimo eius aduentu , & annus retributionis in corde ſuo . Vtinam Domine mi quando interfecimus Eſaiam deleuiſſemus iſtam auctoritatem prædictam de prophætia ſua, quod numquam legeretur ab aliquo. Et ecce quod Dauid vocat bellum cum dicit Dominus virtutum fortis in bello, hoc Eſaias vocat torcular. Heu Domine mi nos bibimus muſtum illud, de quo etiam dicit Iacob

cob Patriarcha, & Propheta, vt habetur in libro generationis creaturarum cap. 49. de Iuda. Lauauit ſtolam in ſanguine, ſcilicet vue ſicut eſt factum in nobis in primo aduentu Meſſię, ſed quid faciemus in aduentu eius vltimo, quando ſtabunt homines coram homine iudicante, & in circuitu eius erit ignis paratus ad deuorandum illos contra quos tulerit ſententiam. Tunc enim non erit tempus belli, nec iam in torculari calcabitur, quia iam ex tunc nõ erit locus, nec tempus pęnitendi, nec refugij, ſed iuſtitia, vt ſicut ipſe iudicatus fuit ſine peccato quod inueniretur in eo, ſic ipſe iudicabit peccatores. Dicit enim Deus in prophetia Salomonis Prouerbiorum duodecimo. Quando iuſtus recipiet iudicium vbi erit impius, & peccator? Vnde ſi iuſtus vix ſaluabitur quid erit tunc de impio.

CAPITVLVM XIII.

Adhuc fortius probat corporalem Aſcenſionem Chriſti.

VAlde timeo domine mi, quod hęc quę dicta ſunt teſtimonia prophetarum de illo iuſto quod ſcilicet fuit venditus pro argento, vt dicit Amos propheta, quod calcauit torcular, vt dixit Esaias, quod geſſit bellum cum patribus noſtris ſicut dicit Dauid, quod captus fuerit in peccatis noſtris ſicut dixit Hiere. quod

vulneratus fuerit in palmis ſuis, ſicut dixit Zach. quod ſuper eius veſtē miſſę ſūt ſortes, ſicut dicit Dauid, quod aſcendit in cœlum ſicut dixit idem propheta & alij quod non conueniat deo in eſſentia ſiue in natura diuina; ſecundum quam nec reſurgit nec exaltatur nec ſedet nec deſcendit. Ex hijs quæ dicta ſunt ſequitur neceſſario, quod iam venerit ille iuſtus, cuius naturę corporee hæc prædicta & ſimilia poterunt conuenire. Si autem tibi videtur forte durum credere domine mi quod homo corporeus aſcendit in cælum audi autoritates,& exempla quæ mihi occurrunt de ſcripturis noſtris. Et ſuper hoc dicit Dauid propheta de illo. Aſcendit Deus in altum & ſaluabit captiuitatem, dedit dona hominibus. Dicit etiā in pſalmo 67.de aſcenſione eius. Iubilate deo & glorificate nomen eius, iter facite qui aſcendit de partibus occidentis, dominus nomen illi. Aduc domine mi dixit Dauid de illo in pſalmo quem tu habes in corde. Iubilate Deo qui aſcendit ſuper cęlum cęli ad orientem. Et de iſto dixit Amos cap. 9. Dominus eſt qui edificauit in excelſo ſedem ſuam. Et de ipſo dicit etiam Dauid in Pſalmo 66. Aſcendit Deus in iubilo & Dominus in voce tubę. De ipſo etiam dixit Aſer Propheta cap.3. Vidi hominem deſcēdentē de corde maris, & peruenit vſq; ad cælum. Et quia nō habemus iſtam prophętiam,obmiſi multa

ſcri-

ſcribere quę allegat ſuper hoc, immo habemus eum, ſed ipſe tunc neſciuit quod Aggeus in latino vocaretur Aſer in arabico. Dicit etiam Moyſes in cantico. Leuabo ad cęlum manum meam, & Deute. 33. dicit etiam Eſa. cap. 21. Conſurge conſurge brachium domini. De iſto etiam ait Anna mater Samuelis primo Reg. cap. 2. dabit dominus imperium regi ſuo & ſublimabit Chriſtum ſuum. Dauid etiam dixit. Aſcendit dominus ſuper pennas ventorum. Et hec auctoritates occurrunt mihi ad probandum exaltationem Chriſti corporalem vſque ad celū & ſunt plures alię quas tu domine bene ſcis. Nunc etiam exempla aliqua adducā de lege noſtra, quia videtur etiam nobis multum inconueniens credere, quod in corpore aſcendit in cęlum & hoc eſt propter cōſiderationem, nam in lege, & in prophętis inuenimus quod Deus verus & glorioſus aſſumpſit de terra, & eleuauit plures ſanctos viros patres noſtros. Et ſi de iſtis nō dubitamus propter eorum ſanctitatem, & propter teſtimonium ſcripturæ, quare dubitamus de Aſcenſione illius iuſti in corpore, & anima, cui magis ſcriptura perhibet, quam illis teſtimonium ſanctitatis. Et quia durius bellum ſecundum Prophętas ſuſtinuit, & plures captiuationes mundi quam aliquis de prædictis. Et pręterea Domine ſine exempli po- ſitione ſcis, quod Matuſalem, & Enoch iſti;

ſti, & Helias Propheta fuerunt aſſumpti à Deo de mundo iſto in corporibus ſuis. De Moyſe etiam non eſt dubitandum quin ſit in Cœlo in corpore, & animā, vt dicitur deute, 34, dixit Deus ad Moyſem. Aſcende in montē nocte,& morere ibi,& aſcendit in montem, & mortuus eſt ibi. Et neſciuit homo ſepulchrum eius vſque in hodiernum diem, Et quid ſignificat quod ſepulchrum eius eſt ignotum in terra, cum ipſe fuit Propheta maior,& ſanctior alijs, niſi quodDeus reſuſcitauit eum,& aſſumpſit eum in corpore, & animā ſicut alios iuſtos aſſumpſit, & eleuauit ad locum vbi ſunt, Nec nos debemus mirari ſupra hoc, quod aer iſte læuis, & ſubtilis poſſet portare corpora tam groſſa, & ponderoſa, quia quādo fuit acceptum ſacrificiū, ignis deſcendit de Cœlo, & eleuauit, & portauit corpora pecorum,& bouum,quæ offerebantur Deo.Moyſes vero,& Helias prophetauerūt de illius iuſti eleuatione, ac alij.Vnde cū oportet nos eſſe crednetes de eleuatione corporea dictorū Sanctorū,cur ſumus increduli de eleuatione iſtius iuſti, & cū eleuatū eſſe in Cęlū, de quo tot ſunt teſtimonia prophætarum in ſcripturis ſicut dictum eſt. Et poſſet induci vt quia ſatis apparet, quod Deus aſſumpſit prædictos Sanctos, de quibus nullus dubitet, vt ad fidem diſponentur corda hominum,& vt de Aſcenſione ſui iuſti etiam non dubitarent. Eſt autem,& alia cauſa quare, & ipſi

ipſi noſtri dubitant, quia aduẽtus eius primus fuit occultus, & modus inſolitus, ſicut dicit Eſa. Homo eſt, & quis cognoſcet eum. Idẽ Propheta etiam dicit, Virgo concipiet, & pariet filium. Vbi aduertendum eſt, quod tacet de Patrę ſecundum carnẽ, & propter hoc quod alibi dicit, Non reputauimus eum, & Hiere. cap, 31. dicit, Signum nouum creauit Deus ſuper terrã, mulier circundabit &c. dicit etiam cap. 5. Propter hoc dabit eis Deus vſq; ad tempus in quo parturiens pariet, Et notandũ, quod non facit Propheta mentionem de Marito iſtius parturientis, cum inquit natiuitatem iſtius iuſti, qui ſolum natus eſt præter ſolitum modum curſumque carnalem qui eſt ex viro, & fœmina, ſicut de illo prædictum eſt per os Eſa. cap. 9 cum dicit. Audite domus Iacob, Deus dabit vobis ſignum, Virgo concipiet &c. Omnes autem alij Sancti, qui dicti ſunt, nati ſunt de fœmina, & viro carnaliter concepti in peccato, & omnes fuerunt peccatores, & ipſe Moyſes Sanctior parentibus Prophetis peccauit, & confitetur per os ſuum ſe peccaſſe, de iuſto autem iſto dicitur per Eſaiam cap. 53. Qui nunquam peccauit, nec inuentum eſt mendacium in ore eius. de alijs omnibus Sanctis dicit Deus per os Iob capit. 25. In omnibus Sanctis ſuis non eſt inuentus ſine prauitate. Et Hiere. Propheta dicit cap. 17. Corda hominum praua.

CA-

CAPITVLVM XIV.

De cœcitate Iudeorum, quod non credunt Chriſtum aduenisſe, nec intelligunt.

TImeo Domine mi, quod ſit completum in nobis; quod dixit Dominus per Eſaiam Prophetam, Cecidit cœcitas ſuper Iſrael quouſque intrauit plenitudo gentium. & iterum dicit cap. 6. Audientes audient, & non intelligent, & videntes videbunt, & non cognoſcent, quia corda iſtius gentis ſunt ingroſſata. Et adhuc eodem cap. Excęca cor populi huius, & obtura aures eius ne forte addiſcant, & conuertantur ad me, & ſanem eos. Et dixit Eſaias. Vſquequo Domine, & dixit, quouſque ſint ciuitates deſertæ,& maneat domus ſine habitatore. Dixit etiam Daniel cap. 12. Claude ſermones,& inuolue prophetiam. Et Hiere. 17. Peccatum Iudę ſcriptum eſt ſtylo ferreo in lapide adamãtino, & extenſum ſuper latitudinem cordis eorum. Et Eſa. cap. 1. Cognouit Bos poſſeſſorem ſuum, & Aſinus Præſepe Domini ſui, populus autem meus non intellexit. Et iterum 8. Miluus, & hirundo, & ciconia ſciunt tempus aduentus ſui, populus autem meus non cognouit me. Et hæc omnia Domine mi dicta ſunt propter nos, quia non cognouimus aduentũ iſtius iuſti Domini. Et de nobis dixit Dominus per Eſaiam cap. 43. Elongate foras gentẽ cœcam, & non habentem oculos, & ſur-

dam,& non habentem aures, ecce omnes cōgregati ſunt,& quid voluit dicere propheta per hæc verba, niſi quod Deus nos repulit, quia non cognouimus tempus iſtius iuſti citiùs. Et congregauit ad ſe in Fide gentes loco noſtri. Super quo admiratus Dauid dixit in Pſalmo 76. Hæc eſt mutatio dexteræ excelſi, nos tamen Dei ſumus in caſu iſto noſtro,& in captiuitate iſta, quæ non habet finem in qua ſumus iam ſunt mille anni,& hoc tamen non accidit ita male Patribus noſtris, qui adorauerunt Idola, & occiderunt Prophetas, & transgreſſi fuerunt legem ex toto corde ſuo.

CAPITVLVM XV.

Quomodo cæcitas Iudæorum, & incredulitas circa Chriſtum fuit prænunciata per Prophetas.

TImeo Domine mi propter hoc, quod quia non credidimus in iſto iuſto, idcirco accidit nobis, & completum eſt illud, quod dixit Deus per os Eſa. cap. 19. Erit Prophetia tanquam verba libri clauſi qui dabitur lectori, & dicetur, iſte liber clauſus eſt neſcio quid eſt in eo, & tunc dabit neſcienti litteras, & dicet non ſum lector ego. Et quæ clauſura libri maior eſt Domine, quam clauſura qua clauſit Deus corda noſtra, iam ſunt mille anni,& vltra, nec poſſumus cognoſcere per prophetiā

nobis

nobis traditam à Prophetis ſuper aduentum iſtius iuſti, propter quod alibi dixit Deus per Prophetam. Deſolabitur Hieruſalem,& corruet Domus Sancta, dixit etiã cap.1. Terra noſtra deſerta, Ciuitates noſtræ ſuccenſæ igne, & remanebit Syon ſicut tugurium in vinea diſſipata, hoc eſt Domine mi, & iam ſunt mille anni, & vltra, dixit etiam Eſaias cap. 25. Domine Deus exaltabo nomen tuum, quia poſuiſti Ciuitatem in tumultum, & domum in confuſionem, vt non ſit vſque in æternum. Et cap.30. dixit. Conteret populos contritione vaſis fragilis, in quo non remanet pars ad portandum carbonem ignis, nec hauriendam guttam aquæ. Completum eſt etiam Domine mi, quod dixit Daniel cap. 9. Poſtquam fuit occiſus Chriſtus remanebit deſolatio perpetua, in qua deſolatione ſumus iam ſunt mille anni, & vltra. Dixit etiam Eſa. cap. 24. Relicta eſt in Vrbe ſolitudo, & ſibilabit terra eorum ſibilo vſque in ſempiternum. Dixit etiam Hiere. cap. 16. Argentum reprobum vocate illos, quia Dominus proiecit eos. Dixit etiam Eſa. cap. 50. Ambulate in lumine ignis veſtri, & in flammis quas ſuccendiſtis vobis, in quibus flammis nos ſumus iam mille anni ſunt. Et dixit etiam Amos cap. 5, Domus Iſrael cadet, & non eſt qui erigat eam. Et videtur mihi Domine mi, quod Deus induxit ſuper nos ruinam iſtam poſt aduentum iuſti huius, poſt

quam

quam Propheta nullus ſurrexit in nobis, nec ſurget ſicut prophetatum eſt nobis, quia nos manemus in incredulitate non recipientes fidem illius, ſed negantes. Dixit etiam Oſeas cap. 1. Cum accubit mulier ſuper terram, & peperit, dixit Deus voca nomen eius ſine miſericordia, quia non miſerebor pupulo huic. Et ſi Deus profecit nos, & non miſeretur noſtri vt experti ſumus iam ſunt mille anni, & vltra, quæ vtilitas eſt nos habere legem Circumciſionem, & Sabbatum, dixit Eſaias cap. 53. Educ foras populum cœcum ſicut eduxit nos de terra noſtra Deus verus, & glorioſus iam ſunt mille anni, & vltra, dixit etiam idem cap. 26. Vetus error abijt. Et quod eſt antiquum niſi lex noſtra, quæ receſſit à nobis Domine mi, cum rege ~, cum Sacrificio, cũ Incẽſo, & cũ Altaribus, & quid peius nobis, poterit euenire? & quid eſt, quod nos expectamus? nonne videmus quod diſperſit nos per quatuor partes Mundi in diſperſionem, ſicut dixerunt nobis Moyſes, Hieremias, & Eſaias, & alij Prophetæ, & tamen nos Dei ſumus, & ad ipſum recurrimus in omni euentu.

CAPITVLVM XVI.

Oſtendit reprobationem Iudæorum propter eorum perfidiam, & electionem gentium propter eorum fidem.

TImeo Domine mi cum nos dicimus inter nos, ego, & tu etiam ſumus filij

lij Iacob, & Israel, quia iam completum eſt illud quod dicit Deus per os Eſa. cap. 74. Interficiet te Deus ò Israel, & vocauit ſeruos nomine alieno, paueo quod de illis ſeruis ſimus quibus debet inponi illud nomen, ſecundum quod Moyſes dixit deute. 18. Erunt gentes in capite. & populus incredulus in cauda, ſicut nos ſumus, iam ſunt mille anni, & vltra. De illis etiam dixit Hier. cap. 12. Replebitur terra fide Dei, & redundabit ſicut aqua maris, & de illis dixit Salomon 3. Reg. 8. Domine Deus cum venerit alienigena ad Domum Sanctam tuam, & inuocauerit nomen tuum benedictum, exaudi eum Domine Deus meus, vt diſcat vniuerſa terra nomen tuum timere ſicut populus Israel. In quo ergo gloriabimur Domine mi, & quare contemnimus gentes? ex quo Salomon propheta fecit eas participes in timore Dei, & in Domo Santa nobiſcum, & forte nos indignos eiecit Deus de iſta Domo, & dedit eam iſtis, & de illis etiam dixit Moyſes. Hec dicit Dominus Deus. Replebitur terra tota gloria Domini, & de ipſis dixit Dauid in pſalmo 21. Preuenient, & conuertentur ad Dominum vniuerſi fines terrę, & mille generationes, de ipſis etiam dixit Eſa. cap. 60. O Domus Dauid Sancta venit lumen tuum, & Gloria Domini ſuper te orta eſt, &c. Et ãbulabũt gẽtes in lumine tuo, & reges in ſplẽdore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos, & vide, omnes

de,omnes iſti cõgregati ſunt venerunt tibi, & filij extranei edificabunt muros, & Principes eorum ſeruient tibi. Et qui ſunt iſti filij extranei Domine mi qui venerunt ad Domum Dei, niſi gentes que ſeruiebant Iddolis qui erant extranei a Deo, & ipſi Principes, & Reges eorum, de quibus dixit Deus quod ambulabunt in lumine Domus Sanctę, & nos erimus in tenebris extra illam, & ſumus iam ſunt mille anni. Dixit adhuc idem prophæta de illis cap. 65. Ecce gentem quam neſciebas vocabis, & nationes quę te non cognouerũt ad te venient. Et ſicut de facto videmus hodie ſunt mille anni, & vltra, quia Chriſtus miſſus ſecundum legem nobis datam venit,& gentes que legem nõ nouerãt venerunt ad eũ. & ipſe dedit eis legẽ nouam purã,& ſanctã. Adhuc, cap. 45. cõcordauerunt, & Reges eorum congregati ſunt in fide Dei. Et timeo Domine mi de illis fuiſſe dictum eodem cap. Congregamini omnes, & venite gentes quæ ſaluatæ eſtis per Deum ex gentibus,& de populo dixit Eſa, cap. 65. Quęſierunt me, & non interrogabant, & inuenerunt me qui non quęrebant me, & de ipſis etiam dicit Hięremias cap. 3. Congregabuntur omnes in nomine Domini in Domo Sancta, & non ambulabunt in prauitate cordium. De ipſis idem prophæta dixit cap. 16. Ad te venient omnes gentes ab extremis finibus terræ,& dicent. Nõ hæreditauerunt patres

noſtri niſi mendacium, & iniquitatem.
Et de ipſis dixit Sophonias cap. 3. Datum eſt gentibus vt loquerentur ſimul in nomine Domini, & ſeruient ei humero vno, omnis homo de loco ſuo, & omnes inſulę gentium. Et de illis dixit Zacharias ca. 2. Letare Domus Syon quia ego veniam ad te, & habitabo in medio tui in illa die, & appropinquabunt Deo gentes in multitudine ſua. Dicit idem Prophæta cap. 8. Hæc dicit Dominus Deus exercituum, venient gentes multe de locis multis, & dicet vir ad vicinum ſuum, vadamus, & quæramus Dominum Deum in bono. Et iſta Domine mi completa ſunt nunc, & complentur in oculis noſtris de plano, vides populos, & linguas legere libros legis, & Prophætarum omnium, & pſalterium dimiſſis Idolis ſuis, nullus ex eis credit per manum Moyſi nec Aaron, nec alicuius Prophætarum noſtrorum, nec aliquid remanet de fide ab Idolis ab illo tẽpore quo crediderunt iuſto illi, de quo dicit Abacuch cap. 3. Egreſſus es Domine ad ſalutem populi tui, ad ſalutem cum Chriſto tuo.

CAPITVLVM XVII.

De viuificatione gentium, & interfectione Iudæorum, prout etiam videbitur in cap. ſequenti.

Timeo Domine mi quod Deus victor, & glorioſus viuificat illas gentes per fidem

fidem, & interficit nos in incredulitate, noſtra, ſicut ipſe dicicit per os Eſaia. Prophætæ cap. 65 Pro eo quod vocaui, & non reſpondiſtis hæc dicit dominus Deus, ecce ſerui mei comedent, & vos eſurietis, ecce ſerui mei bibent, & vos ſitietis, ecce ſerui mei gaudent in exultatione cordis, & vos concutiemini prę amaritudine cordis, & interficiet te Deus ò Iſrael, & vocabit ſeruos ſuos nomine alio, in quo benedixit illis qui eſt benedictus ſuper terram Amen. Et nos videmus receptores iſtius nominis benedictos a Deo ſuper faciem terrræ, & nos diſperſit. ſcilicet in captiuitate per quatuor partes mundi hodie ſunt mille anni, & apparent expreſſè in nobis veſtigia ire Dei, non ad caſtigationem ſed ad deſtructionem, & illa eſt interfectio quam Deus cõminatus eſt quod interficiet Iſrael, & ille gentes viuæ quas vocat ſeruos recipient nomen quod Deus permiſit ſed non ante mortem noſtri nominis primi ſecundum ordinem verborũ Dei per Eſaiam, & fames, & ſites quas patiemur non eſt panis aut aquæ, ſed cordiũ & animarum ſterilitas, & fames verbi Dei, ſicut prophętæ declarant per os Amos ca. 8. & tu Domine ſcis hoc pleniùs quàm ego, veruntamen Dei ſumus in omnibus quæ accidunt nobis,

CAPITVLVM XVIII.

Quomodo gentes per fidem viuificatę habent mundas obſeruantias nouæ legis.

TImeo Domine mi quod gentes quæ iuſtificatæ ſunt iam ſunt mille anni poſtquam fuit mortuus Ieſus in Hieruſalem, quia nihil boni habuerunt antequã crediderunt in Deo, & in Chriſto, & in Apoſtolis, quoniam ipſi fortę erant illi piſces, & illę beſtię de quibus loquitur Abacuch prophæta quæ non habent ducẽ, & ipſe gentes purificatæ per fidem habent ieiunia ſua, & obſeruantias ſuas legis nouæ, & habent cuncta illa quæ ad munditiam pertinent in lege antiqua contenta Iudæorum. Vides quod in omni lingua, & in omni loco in Oriente, & in occidente gentes ſunt confitentes in nomine Domini, & non credunt in eum per Moyſen nec per aliquem prophætarum quamuis ſunt ſtudioſi in lege, & in libris omnium prophætarum, ſed Deus vocauit eos per diſcipulos iuſti, qui egreſſus eſt cum Deo ad ſalutem eorum, ſicut ipſe Deus benedictus, & glorioſus prædixit per os Abacuch prophætæ, & iſti diſcipuli eius fuerunt filij noſtri de filiis Iſrael, qui alio nomine vocantur Apoſtoli, Valde timeo domine mi quod iſti ſunt illi de quibus dixit Deus per os Dauid in Pſalmo. In omnem terram exiuit ſonus eorum, & in extremis

finibus

ſinibus extenſa verba eorum. Et verba prophætæ expreſsè demonſtrant nobis quod de iſtis loquitur, & non de nobis cum dicit, non erit lingua neque ſermo qui non audiant voces eorum, & hoc non poteſt eſſe de lingua noſtra hebrea quæ enim gentes obediunt præceptis Moyſi, & Aaron quinimmo ipſi interfecerunt gẽtes, & fugauerunt eas a ſe. Heæ autem gẽtes ſciunt hodie Moyſen, & prophætas, & cognoſcunt Deum, & ſeruant legẽ nouam ſicut Apoſtoli docuerunt eos, attamen Dei ſumus.

CAPITVLVM XIX.

De electione Apoſtolorum loco Prophætarum.

TImeo Domine mi, quod illud quod Zaccharias Propheta dixit cap. 13. Percutiam Paſtorem, & diſpergentur oues gregis fuit completum quando nos percuſſimus Paſtorem iſtorum puerorum, & Sãctorum Apoſtolorum, ex tunc nos oues diſperſi ſumus per vniuerſum Orbem, & iſti filij noſtri, ſcilicet Apoſtoli ſurrexerunt loco Prophętarum, quod apparet ex hoc, quod Deus poſt illos non miſit nobis Prophetam, nec notificauit aliquid per viſionem. Timeo Domine mi, quod iſti pueri ſint Apoſtoli, de quibus dixit Deus per os Iohelis Prophetę cap. 3. Senes veſtri ſomnia ſomniabunt, & pueri veſtri viſiones videbunt. Certiſſimè Domine mi ſenes

vulneratus fuerit in palmis ſuis, ſicut dixit Zach. quod ſuper eius veſtē miſſę ſūt ſortes, ſicut dicit Dauid, quod aſcendit in cœlum ſicut dixit idem propheta & alij quod non conueniat deo in eſſentia ſiue in natura diuina, ſecundum quam nec reſurgit nec exaltatur nec ſedet nec deſcendit. Ex hijs quæ dicta ſunt ſequitur neceſſario, quod iam venerit ille iuſtus, cuius naturę corporee hæc prædicta & ſimilia poterunt conuenire. Si autem tibi videtur forte durum credere domine mi quod homo corporeus aſcendit in cælum audi autoritates, & exempla quæ mihi occurrunt de ſcripturis noſtris. Et ſuper hoc dicit Dauid propheta de illo. Aſcendit Deus in altum & ſaluabit captiuitatem, dedit dona hominibus. Dicit etiā in pſalmo 67. de aſcenſione eius. Iubilate deo & glorificate nomen eius, iter facite qui aſcendit de partibus occidentis, dominus nomen illi. Aduc domine mi dixit Dauid de illo in pſalmo quem tu habes in corde. Iubilate Deo qui aſcendit ſuper cęlum cęli ad orientem. Et de iſto dixit Amos cap. 9, Dominus eſt qui edificauit in excelſo ſedem ſuam. Et de ipſo dicit etiam Dauid in Pſalmo 66. Aſcendit Deus in iubilo & Dominus in voce tubę. De ipſo etiam dixit Aſer Propheta cap. 3. Vidi hominem deſcēdentē de corde maris, & peruenit vſq; ad cælum. Et quia nō habemus iſtam prophętiam, obmiſi multa

ſcri-

ſcribere quę allegat ſuper hoc, immo habemus eum, ſed ipſe tunc neſciuit quod Aggeus in latino vocaretur Aſer in arabico. Dicit etiam Moyſes in cantico. Leuabo ad cęlum manum meam, & Deute. 33. dicit etiam Eſa. cap. 21. Conſurge conſurge brachium domini. De iſto etiam ait Anna mater Samuelis primo Reg. cap. 2. dabit dominus imperium regi ſuo & ſublimabit Chriſtum ſuum. Dauid etiam dixit. Aſcendit dominus ſuper pennas ventorum. Et heę auctoritates occurrunt mihi ad probandum exaltationem Chriſti corporalem vſque ad celū & ſunt plures alię quas tu domine bene ſcis. Nunc etiam exempla aliqua adducā de lege noſtra, quia videtur etiam nobis multum inconueniens credere, quod in corpore aſcendit in cęlum & hoc eſt propter cōſiderationem, nam in lege, & in prophętis inuenimus quod Deus verus & glorioſus aſſumpſit de terra, & eleuauit plures ſanctos viros patres noſtros. Et ſi de iſtis nō dubitamus propter eorum ſanctitatem, & propter teſtimonium ſcripturæ, quare dubitamus de Aſcenſione iſtius iuſti in corpore, & anima, cui magis ſcriptura perhibet, quam illis teſtimonium ſanctitatis. Et quia durius bellum ſecundum Prophętas ſuſtinuit, & plures captiuationes mundi quam aliquis de prædictis. Et preterea Domine ſine exempli poſitione ſcis, quod Matuſalem, & Enoch iſti,

ſti, & Helias Prophęta fuerunt aſſumpti à Deo de mundo iſto in corporibus ſuis, De Moyſe etiam non eſt dubitandum quin ſit in Cœlo in corpore, & animā, vt dicitur deute, 34, dixit Deus ad Moyſem. Aſcende in montē nocte,& morere ibi,& aſcendit in montem, & mortuus eſt ibi. Et neſciuit homo ſepulchrum eius vſque in hodiernum diem, Et quid ſignificat quod ſepulchrum eius eſt ignotum in terra, cum ipſe fuit Prophęta maior,& ſanctior alijs, niſi quodDeus reſuſcitauit eum,& aſſumpſit eum in corpore, & animā ſicut alios iuſtos aſſumpſit, & eleuauit ad locum vbi ſunt, Nec nos debemus mirari ſupra hoc, quod aer iſte læuis, & ſubtilis poſſet portare corpora tam groſſa, & ponderoſa, quia quãdo fuit acceptum ſacrificiū, ignis deſcendit de Cœlo, & eleuauit, & portauit corpora pecorum,& bouum,quæ offerebantur Deo.Moyſes vero,& Helias prophetauerūt de illius iuſti eleuatione, ac alij.Vnde cū oportet nos eſſe credneтes de eleuatione corporea dictorū Sanctorū,cur ſumus increduli de eleuatione iſtius iuſti, & cū eleuatū eſſe in Cęlū, de quo tot ſunt teſtimonia prophætarum in ſcripturis ſicut dictum eſt. Et poſſet induci vt quia ſatis apparet, quod Deus aſſumpſit prædictos Sanctos, de quibus nullus dubitet, vt ad fidem diſponentur corda hominum,& vt de Aſcenſione ſui iuſti etiam non dubitarent. Eſt autem,& alia cauſa quare, &

ipſi

ipſi noſtri dubitant, quia aduẽtus eius primus fuit occultus, & modus inſolitus, ſicut dicit Eſa. Homo eſt, & quis cognoſcet eum. Idẽ Propheta etiam dicit, Virgo concipiet, & pariet filium. Vbi aduertendum eſt, quod tacet de Patre ſecundum carnẽ, & propter hoc quod alibi dicit, Non reputauimus eum, & Hiere. cap, 31. dicit, Signum nouum creauit Deus ſuper terrã, mulier circundabit &c. dicit etiam cap. 5. Propter hoc dabit eis Deus vſq; ad tempus in quo parturiens pariet, Et notandũ, quod non facit Propheta mentionem de Marito iſtius parturientis, cum inquit natiuitatem iſtius iuſti, qui ſolum natus eſt præter ſolitum modum curſumque carnalem qui eſt ex viro, & fœmina, ſicut de illo prædictum eſt per os Eſa. cap. 9 cum dicit. Audite domus Iacob, Deus dabit vobis ſignum, Virgo concipiet &c. Omnes autem alij Sancti, qui dicti ſunt, nati ſunt de fœmina, & viro carnaliter concepti in peccato, & omnes fuerunt peccatores, & ipſe Moyſes Sanctior parentibus Prophetis peccauit, & confitetur per os ſuum ſe peccaſſe, de iuſto autem iſto dicitur per Eſaiam cap. 53. Qui nunquam peccauit, nec inuentum eſt mendacium in ore eius. de alijs omnibus Sanctis dicit Deus per os Iob capit. 25. In omnibus Sanctis ſuis non eſt inuentus ſine prauitate. Et Hiere. Propheta dicit cap. 17. Corda hominum praua.

CAPITVLVM XIV.

De cœcitate Iudeorum, quod non credunt Chriſtum aduenisse, nec intelligunt.

TImeo Domine mi, quod ſit completum in nobis, quod dixit Dominus per Eſaiam Prophetam, Cecidit cœcitas ſuper Iſrael quouſque intrauit plenitudo gentium. & iterum dicit cap. 6. Audientes audient, & non intelligent, & videntes videbunt, & non cognoſcent, quia corda iſtius gentis ſunt ingroſſata. Et adhuc eodem cap. Exceça cor populi huius, & obtura aures eius ne forte addiſcant, & conuertantur ad me, & ſanem eos. Et dixit Eſaias. Vſquequo Domine, & dixit, quouſque ſint ciuitates deſertæ,& maneat domus ſine habitatore. Dixit etiam Daniel cap. 12. Claude ſermones,& inuolue prophetiam. Et Hiere. 17. Peccatum Iudę ſcriptum eſt ſtylo ferreo in lapide adamãtino, & extenſum ſuper latitudinem cordis eorum. Et Eſa. cap. 1. Cognouit Bos poſſeſſorem ſuum, & Aſinus Præſepe Domini ſui, populus autem meus non intellexit. Et iterum 8. Miluus, & hirundo, & ciconia ſciunt tempus aduentus ſui, populus autem meus non cognouit me. Et hæc omnia Domine mi dicta ſunt propter nos, quia non cognouimus aduentũ iſtius iuſti Domini. Et de nobis dixit Dominus per Eſaiam cap. 43. Elongate foras gentẽ cœcam, & non habentem oculos, & ſurdam,

dam,& non habentem aures, ecce omnes cōgregati ſunt,& quid voluit dicere propheta per hæc verba, niſi quod Deus nos repulit, quia non cognouimus tempus iſtius iuſti citiùs. Et congregauit ad ſe in Fide gentes loco noſtri. Super quo admiratus Dauid dixit in Pſalmo 76. Hæc eſt mutatio dexteræ excelſi, nos tamen Dei ſumus in caſu iſto noſtro,& in captiuitate iſta, quæ non habet finem in qua ſumus iam ſunt mille anni,& hoc tamen non accidit ita male Patribus noſtris, qui adorauerunt Idola, & occiderunt Prophetas, & tranſgreſſi fuerunt legem ex toto corde ſuo.

CAPITVLVM XV.

Quomodo cæcitas Iudæorum, & incredulitas circa Chriſtum fuit prænunciata per Prophetas.

TImeo Domine mi propter hoc, quod quia non credidimus in iſto iuſto, idcirco accidit nobis, & completum eſt illud, quod dixit Deus per os Eſa. cap. 29. Erit Prophetia tanquam verba libri clauſi qui dabitur lectori, & dicetur, iſte liber clauſus eſt neſcio quid eſt in eo, & tunc dabit neſcienti litteras, & dicet non ſum lector ego. Et quæ clauſura libri maior eſt Domine, quam clauſura qua clauſit Deus corda noſtra, iam ſunt mille anni,& vltra, nec poſſumus cognoſcere per prophetiā

nobis

nobis traditam à Prophetis ſuper aduentum iſtius iuſti, propter quod alibi dixit Deus per Prophetam. Deſolabitur Hieruſalem,& corruet Domus Sancta, dixit etiã cap. 1. Terra noſtra deſerta, Ciuitates noſtræ ſuccenſæ igne, & remanebit Syon ſicut tugurium in vinea diſſipata, hoc eſt Domine mi, & iam ſunt mille anni, & vltra, dixit etiam Eſaias cap. 25. Domine Deus exaltabo nomen tuum, quia poſuiſti Ciuitatem in tumultum, & domum in confuſionem, vt non ſit vſque in æternum. Et cap. 30. dixit. Conteret populos contritione vaſis fragilis, in quo non remanet pars ad portandum carbonem ignis, nec hauriendam guttam aquæ. Completum eſt etiam Domine mi, quod dixit Daniel cap. 9. Poſtquam fuit occiſus Chriſtus remanebit deſolatio perpetua, in qua deſolatione ſumus iam ſunt mille anni, & vltra. Dixit etiam Eſa. cap. 24. Relicta eſt in Vrbe ſolitudo, & ſibilabit terra eorum ſibilo vſque in ſempiternum. Dixit etiam Hiere. cap. 16. Argentum reprobum vocate illos, quia Dominus proiecit eos. Dixit etiam Eſa. cap. 50. Ambulate in lumine ignis veſtri, & in flammis quas ſuccendiſtis vobis, in quibus flammis nos ſumus iam mille anni ſunt. Et dixit etiam Amos cap. 5, Domus Iſrael cadet, & non eſt qui erigat eam. Et videtur mihi Domine mi, quod Deus induxit ſuper nos ruinam iſtam poſt aduentum iuſti huius, poſt

quam

quam Propheta nullus ſurrexit in nobis ; nec ſurget ſicut prophetatum eſt nobis , quia nos manemus in incredulitate non recipientes fidem illius, ſed negantes. Dixit etiam Oſeas cap. 1. Cum accubit mulier ſuper terram , & peperit , dixit Deus voca nomen eius ſine miſericordia , quia non miſerebor pupulo huic. Et ſi Deus profecit nos, & non miſeretur noſtri vt experti ſumus iam ſunt mille anni , & vltra, quæ vtilitas eſt nos habere legem Circumciſionem , & Sabbatum , dixit Eſaias cap. 53. Educ foras populum cœcum ſicut eduxit nos de terra noſtra Deus verus , & glorioſus iam ſunt mille anni, & vltra, dixit etiam idem cap. 26. Vetus error abijt. Et quod eſt antiquum niſi lex noſtra, quæ receſſit à nobis Domine mi , cum rege , cum Sacrificio, cũ Incẽſo, & cũ Altaribus, & quid peius nobis , poterit euenire? & quid eſt , quod nos expectamus ? nonne videmus quod diſperſit nos per quatuor partes Mundi in diſperſionem, ſicut dixerunt nobis Moyſes, Hieremias , & Eſaias, & alij Prophetæ, & tamen nos Dei ſumus, & ad ipſum recurrimus in omni euentu.

CAPITVLVM XVI.

Oſtendit reprobationem Iudeorum propter eorum perfidiam , & electionem gentium propter eorum fidem.

Timeo Domine mi cum nos dicimus inter nos , ego , & tu etiam ſumus filij

lij Iacob, & Iſrael, quia iam completum eſt illud quod dicit Deus per os Eſa. cap. 74. Interficiet te Deus ò Iſrael, & vocauit ſeruos nomine alieno, pauco quod de illis ſeruis ſimus quibus debet inponi illud nomen, ſecundum quod Moyſes dixit deute. 28. Erunt gentes in capite. & populus incredulus in cauda, ſicut nos ſumus, iam ſunt mille anni, & vltra. De illis etiam dixit Hier. cap. 12. Replebitur terra fide Dei, & redundabit ſicut aqua maris, & de illis dixit Salomon 3. Reg. 8. Domine Deus cum venerit alienigena ad Domum Sanctam tuam, & inuocauerit nomen tuum benedictum, exaudi eum Domine Deus meus, vt diſcat vniuerſa terra nomen tuum timere ſicut populus Iſrael. In quo ergo gloriabimur Domine mi, & quare contemnimus gentes? ex quo Salomon prophæta fecit eas participes in timore Dei, & in Domo Santa nobiſcum, & forte nos indignos eiecit Deus de iſta Domo, & dedit eam iſtis, & de illis etiam dixit Moyſes. Hec dicit Dominus Deus. Replebitur terra tota gloria Domini, & de ipſis dixit Dauid in pſalmo 21. Preuenient, & conuertentur ad Dominum vniuerſi fines terrę, & mille generationes, de ipſis etiam dixit Eſa. cap. 60. O Domus Dauid Sancta venit lumen tuum, & Gloria Domini ſuper te orta eſt, &c. Et ābulabūt gētes in lumine tuo, & reges in ſplēdore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos, & vide, omnes

de, omnes iſti cōgregati ſunt venerunt tibi, & filij extranei edificabunt muros, & Principes eorum ſeruient tibi. Et qui ſunt iſti filij extranei Domine mi qui venerunt ad Domum Dei, niſi gentes que ſeruiebant Iddolis qui erant extranei a Deo, & ipſi Principes, & Reges eorum, de quibus dixit Deus quod ambulabunt in lumine Domus Sanctę, & nos erimus in tenebris extra illam, & ſumus iam ſunt mille anni. Dixit adhuc idem prophæta de illis cap. 65. Ecce gentem quam neſciebas vocabis, & nationes quę te non cognouerũt ad te venient. Et ſicut de facto videmus hodie ſunt mille anni, & vltra, quia Chriſtus miſſus ſecundum legem nobis datam venit, & gentes que legem nō nouerãt venerunt ad eũ. & ipſe dedit eis legẽ nouam purã, & ſanctã. Adhuc, cap. 45. cōcordauerunt, & Reges eorum congregati ſunt in fide Dei. Et timeo Domine mi de illis fuiſſe dictum eodem cap. Congregamini omnes, & venite gentes quæ ſaluate eſtis per Deum ex gentibus, & de populo dixit Eſa, cap. 65. Quęſierunt me, & non interrogabant, & inuenerunt me qui non quęrebant me, & de ipſis etiam dicit Hięremias cap. 3. Congregabuntur omnes in nomine Domini in Domo Sancta, & non ambulabunt in prauitate cordium. De ipſis idem prophæta dixit cap. 16. Ad te venient omnes gentes ab extremis finibus terræ, & dicent. Nō hæreditauerunt patres

noſtri

noſtri niſi mendacium, & iniquitatem. Et de ipſis dixit Sophonias cap. 3. Datum eſt gentibus vt loquerentur ſimul in nomine Domini, & ſeruient ei humero vno, omnis homo de loco ſuo, & omnes inſule gentium. Et de illis dixit Zacharias ca. 2. Letare Domus Syon quia ego veniam ad te, & habitabo in medio tui in illa die, & appropinquabunt Deo gentes in multitudine ſua. Dicit idem Prophæta. cap. 8. Hæc dicit Dominus Deus exercituum, venient gentes multe de locis multis, & dicet vir ad vicinum ſuum, vadamus, & quæramus Dominum Deum in bono. Et iſta Domine mi completa ſunt nunc, & complentur in oculis noſtris de plano, vides populos, & linguas legere libros legis, & Prophætarum omnium, & pſalterium dimiſſis Idolis ſuis, nullus ex eis credit per manum Moyſi nec Aaron, nec alicuius Prophætarum noſtrorum, nec aliquid remanet de fide ab Idolis ab illo tēpore quo crediderūt iuſto illi, de quo dicit Abacuch cap. 3. Egreſſus es Domine ad ſalutem populi tui, ad ſalutem cum Chriſto tuo.

CAPITVLVM XVII.

De viuificatione gentium, & interfectione Iudæorum, prout etiam videbitur in cap. ſequenti.

Timeo Domine mi quod Deus victor, & glorioſus viuificat illas gentes per fidem

fidem, & interficit nos in incredulitate noſtra, ſicut ipſe dicicit per os Eſaia. Prophætæ cap. 65. Pro eo quod vocaui, & non reſpondiſtis hæc dicit dominus Deus, ecce ſerui mei comedent, & vos eſurietis, ecce ſerui mei bibent, & vos ſitietis, ecce ſerui mei gaudent in exultatione cordis, & vos concutiemini prę amaritudine cordis, & interficiet te Deus ò Iſrael, & vocabit ſeruos ſuos nomine alio, in quo benedixit illis qui eſt benedictus ſuper terram Amen. Et nos videmus receptores iſtius nominis benedictos a Deo ſuper faciem terrræ, & nos diſperſit. ſcilicet in captiuitate per quatuor partes mundi hodie ſunt mille anni, & apparent expreſsè in nobis veſtigia ire Dei, non ad caſtigationem ſed ad deſtructionem, & illa eſt interfectio quam Deus cõminatus eſt quod interficiet Iſrael, & ille gentes viuæ quas vocat ſeruos recipient nomen quod Deus permiſit ſed non ante mortem noſtri nominis primi ſecundum ordinem verborũ Dei per Eſaiam, & fames, & ſites quas patiemur non eſt panis aut aquæ, ſed cordiũ & animarum ſterilitas, & fames verbi Dei, ſicut prophętæ declarant per os Amos ca. 8. & tu Domine ſcis hoc pleniùs quàm ego, veruntamen Dei ſumus in omnibus quæ accidunt nobis,

CA-

CAPITVLVM XVIII.

Quomodo gentes per fidem viuificatę habent mundas obſeruantias nouæ legis.

TImeo Domine mi quod gentes quæ iuſtificatæ ſunt iam ſunt mille anni poſtquam fuit mortuus Ieſus in Hieruſalem, quia nihil boni habuerunt antequã crediderunt in Deo, & in Chriſto, & in Apoſtolis, quoniam ipſi fortę erant illi piſces, & illę beſtię de quibus loquitur Abacuch prophæta quæ non habent ducẽ, & ipſe gentes purificatæ per fidem habent ieiunia ſua, & obſeruantias ſuas legis nouæ, & habent cuncta illa quæ ad munditiam pertinent in lege antiqua contenta Iudæorum. Vides quod in omni lingua, & in omni loco in Oriente, & in occidente gentes ſunt confitentes in nomine Domini, & non credunt in eum per Moyſen nec per aliquem prophætarum quamuis ſunt ſtudioſi in lege, & in libris omnium prophætarum, ſed Deus vocauit eos per diſcipulos iuſti, qui egreſſus eſt cum Deo ad ſalutem eorum, ſicut ipſe Deus benedictus, & glorioſus prædixit per os Abacuch prophætæ, & iſti diſcipuli eius fuerunt filij noſtri de filiis Iſrael, qui alio nomine vocantur Apoſtoli, Valde timeo domine mi quod iſti ſunt illi de quibus dixit Deus per os Dauid in Pſalmo. In omnem terram exiuit ſonus eorum, & in extremis

ſnibns extenſa verba eorum. Et verba propheta expreſsè demonſtrant nobis quod de iſtis loquitur, & non de nobis cum dicit, non erit lingua neque ſermo qui non audiant voces eorum, & hoc non poteſt eſſe de lingua noſtra hebrea quæ enim gentes obediunt præceptis Moyſi, & Aaron quinimmo ipſi interfecerunt gẽtes, & fugauerunt eas a ſe. Heæ autem gẽtes ſciunt hodie Moyſen, & prophætas, & cognoſcunt Deum, & ſeruant legẽ nouam ſicut Apoſtoli docuerunt eos, attamen Dei ſumus.

CAPITVLVM XIX.

De electione Apoſtolorum loco Prophetarum.

TImeo Domine mi, quod illud quod Zaccharias Propheta dixit cap. 13. Percutiam Paſtorem, & diſpergentur oues gregis fuit completum quando nos percuſſimus Paſtorem iſtorum puerorum, & Sãctorum Apoſtolorum, ex tunc nos oues diſperſi ſumus per vniuerſum Orbem, & iſti filij noſtri, ſcilicet Apoſtoli ſurrexerunt loco Prophętarum, quod apparet ex hoc, quod Deus poſt illos non miſit nobis Prophetam, nec notificauit aliquid per viſionem. Timeo Domine mi, quod iſti pueri ſint Apoſtoli, de quibus dixit Deus per os Iohelis Prophetę cap. 3. Senes veſtri ſomnia ſomniabunt, & pueri veſtri viſiones videbunt. Certiſſimè Domine mi ſenes

ſunt Prophetæ noſtri, qui ſomniauerunt fidem gentium, quam conſecuti ſunt illi pueri, ſcilicet Apoſtoli, & viderunt, & de iſtis pueris dixit Dauid Propheta. Venite filij audite me, timorem Domini docebo vos. & Deus non nominat filios in plurali, ſed ſolum nominat eos Iſrael primogenitum in vſu loquendi communi, & in alio Pſalmo nominat iſtos pueros filios cum dicit. Filij tui ſicut plantæ nouellæ, De Iſrael Domine mi dixit Deus per os Eſa. ca. 5. Vinea Dei exercituum fuit domus Iſrael expectauit, quod veniret cum vua, & venit cum ſpinis, propter hoc ego adducam qui deſtruet illam in conculcationem, & de illis prædictis filijs Dei, qui vocantur Apoſtoli Dixit Deus per os Eſa. cap. 13. non modo erubeſcet Iacob, nec liquefiet facies eius, ſed tunc quando videbit de filijs ſuis illos quos creauerunt manus meę ſanctificatos ante oculos ſuos. Et ſi eſſent Domine mi filij iſti ſanctificati coram nobis ſecundum viam legis noſtræ, non diceretur de nobis, quod eſſemus in erubeſcētia propterea, & diſſoluerentur facies noſtræ, immo haberemus gloriam, & reſplēderent facies noſtræ, ſed confuſio facierum Iacob, & deſolatio eſt iſta, quod iſti filij quos Deus creauit manu ſua, ſcilicet Apoſtoli ſunt ſanctificati coram nobis, & non ſecundum legem noſtram, propterea Deus dat intelligere, quod lex noſtra non eſt lex ipſorum. Dixit etiam Deus per os

Hiere,

Hiere. cap. 25. In illa die non dicent Patres noſtri comederunt vuam acerbam, & dentes filiorum obſtupeſcunt, ſicut infidelitas Iudæorum non nocuit fidei Apoſtolorum, nec nocebit, & propter hoc ſcribitur. Viuo ego dicit Dominus ſi erit vltra prouerbium iſtud in Iſrael, quia nunquam aliquis de Apoſtolis poſt quam receperunt fidem rediјt ad fidem noſtram, quare non ſentiunt acerbitatem infidelitatis noſtræ, ſicut dentes noſtri obſtupeſcunt de peccato Patrum noſtrorum. Adhuc de iſtis filijs Domine mi qui ſunt Apoſtoli dixit Deus per os Eſa. Prophetæ. A quo transmigrabo niſi à populo meo. Filij autem qui erunt infideles, Deus erit Saluator eorum in omnibus anguſtijs eorum, & vultus eius cuſtodiet eos in charitate eius, & in clementia redemit eos, & propitius erit eis in longitudine dierum. Veriſſimum eſt Domine mi, quod iſti filij de quibus loquimur ſemper manſerunt firmi, nec Deus transmigrauit ab eis ab illo tẽpore, quo redemit Rex ille iuſtus Magiſter eorum, ſed transmigrauit à nobis, & fuit ſemper cum eis, & de iſtis etiam filijs qui ſunt Apoſtoli dixit ſapiens Ieſus filius Sirach in cap. 3. Audite filij cariſſimi, & operamini in ſalutem. quia honorat Deus Patrem in filijs, & qualiter intelligi debeat honor ille declarat Deus per os Malachię cap. 3. Mittet Deus Heliam, qui conuertat corda Patrum noſtrorum ad fi-

lios. O Domine ſi Deus debuiſſet conuer-
tere corda filiorum, ſcilicet Apoſtolorum
ad patres, cum hoc debeat intelligi de
fide, tunc iſti filij, ſcilicet Apoſtoli fuiſſent
nobiſcum in captiuitate iſta, quæ non ha-
bet finem, ſicut, & Patres noſtri, & nos ſu-
mus. Sed ex quo Deus ordinauit, quod
debeant corda Patrum ad filios conuerti,
quid eſt quod expectamus Domine mi? &
quid præſtolamur. Et ſi voluerimus dice-
re, quod alij filij debent eſſe præter Apo-
ſtolos, de quibus intelligantur prædicta,
illi erunt in captiuitate ſicut & nos, ex
quo viam illius iuſti non ſunt ſæcuti, quē
Apoſtoli firmiter ſæcuti ſunt, & docue-
runt ſequendam, & propter hoc habent
honorem Patrum, in hoc quod Patres di-
cuntur ad illos conuerti. Cum ergo Do-
mine mi, filij noſtri venerunt antequam
nos ad fidem Dei, ſi corda noſtra conuer-
tantur ad filios, corda eorum conuerte-
rentur ad nos, & ſicut dicit Deus altiſſi-
mus, Erunt populus vnus, animus vnus
in Deo glorioſo, & victorioſo, quia non
debemus intelligere illam conuerſionem
niſi de infidelitate ad fidem, & doctrinam
illius iuſti, qui eſt Magiſter ſalutis eorum,
qui credunt in eo, & ſecundum quod dixit
Da uid de eo. Ipſe eſt cuius Sacerdotium
erit ſecundum ordinem Melchiſedech in
æternum, quo obtulit Sacrificium Panis,
& Vini, & fuit Melchiſedech Sacerdos
Dei Altiſſimi ante Aaron. Et attende Do-

mine

mine mi quanta ſit differentia inter Sacrificium Aaron, & iuſti iſtius Domini. Dixit Dominus Domino meo, tu es Sacerdos in æternum, non ad tempus ſicut Aaron, qui mortuus fuit 120. annorum. Item Sacrificium Aaron fuerunt carnes, & Sacrificium illius iuſti Domini fuit panis, & vinum ſecundum ordinem Melchiſedech. In quibus verbis Dominus per Prophætam oſtendit manifeſtè, quoniam Sacrificium Aaron finiretur quando inciperet illud Sacrificium in æternum, & ordinatio ſacrificandi, ſed Aaron finiretur quando inciperet Sacrificium in pane, & vino æternaliter duraturum. Sed de hoc Domine mi, adhuc habeo loqui, ſpecialiter dicam aliqua pauca de iſtis filijs Dei, quæ mihi occurrunt, de quibus dixit Deus per os Ieſu Prophetæ filij Bethoni cap. 1. Erit locus in quo dicetur, Vos eſtis filij Dei viui, & iſte locus Domine mi abſque dubio eſt Eccleſia, quia Prophæta denominat locum, ſed quod dicit erit locus, quia Synagoga, quæ eſt locus primus iam erat, & Synagogam vocat Deus per os Moyſi, & Aaron, & omnium Prophætarum primogenitum meum, ſed in plurali, & quaſi quemlibet in ſpeciali, iſtos ſeruos genitos vocat Prophæta filios Dei. De illis filijs dicit etiam Deus per os Prophætæ Moyſi. Deute. 32. Sanguinem filiorum vlciſcetur, & lauabit terram populi ſui, & nos Domine occidimus Prophætas,

 & non

& non fecit vindictam de eis niſi per 70. annos, ſed occidimus Apoſtolos, & iuſtum Magiſtrum eorum, & fecit Deus vindictam de filijs iam ſunt mille anni, & vltra, & per mortem ipſorum lauit Deus terram populi ſui, & non dixit terram filiorum Iſrael. De ipſis etiam filijs dixit Dauid in Pſalmo 135. Sicut ſagittæ in manu potentis, ita filij fideles. Comparat enim Prophæta iſtos filios fideles ſagittis emiſſis de manu potentis, quia Deus omnipotens miſit eos ad duodecimas partes Mundi per quatuor Mundi climata fideles hos filios cum doctrina legis Pſalterij, & Prophætarum, Moyſen autem, & Aaron non miſit extra domum ſanctam ad docendum, quia non ad Indiam, Romam, nec ad alia loca extra Terram Sanctam miſit eos annunciare doctrinam legis, & Prophætarum, ſed iſti fideles filij ſic proiecti, vel miſſi per vniuerſum Mundum, ſurrexerunt coram Deo loco noſtri, poſtquam Deus occidit Iſrael, & nomen noſtrum, quod bene innuit Dauid in Pſalmo cum dicit, pro patribus tuis nati ſunt tibi filij, conſtitues eos filios Reges, & Principes, & per iſtos innouata eſt lex prima ſecundum ordinem Melchiſedech, qui Sacrificium Dei inſtituit in pane, & vino, ex quibus communicauit Abraam amico Dei, prout extat in lege certum, apud quem Deus per miniſterium iſtorũ mutauit Sacrificium noſtrum ſicut mutauit

uit nomen noſtrum, & ſicut mutauit legem carnalem noſtram in legem ſpiritualem. Et ſi Deus dixiſſet noſtro Moyſi ſicut dixit per os Dauid Meſſiæ, ſiue Chriſto. Tu venies Sacerdos in æternum ſecundũ legem Moyſi, & Aaron, ſtaret illa lex, ſed dixit. Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech. Et amicus Dei communicauit de Sacrificio panis, & vini, & non de Sacrificio carnium. Ad hoc bene ſonat verbum Moyſi cum dixit. Comedetis vetuſtiſſima veterum, per quod intelligit Sacrificium Melchiſedech. Et iterum, & nouis ſuperuenientibus primæ nouæ legis Sacrificio publicato, vetera ſcilicet veſtra Sacrificia proicietis, nos tamen Dei ſumus in omni euentu.

CAPITVLVM XX.

De Reprobatione Sacrificij Iudæorum, & electione Sacramenti Chriſtianorum.

Timeo Domine, mi quod Deus eiecit nos a ſe, & Sacrificium noſtrum, & acceptauit Sacrificium gentium, ſicut dixit per os Malachi cap. 1. Non eſt mihi voluntas in vobis dicit Dominus, neque accipiam Sacrificium veſtrum, quoniam ab ortu ſolis vſq; ad occaſum eius magnum eſt nomen meum in gentibus, quæ offerũt in nomine meo Sacrificium mundum, ergo apud Deum Sacrificium gentium eſt mundius quam Sacrificium noſtrum. Et inſuper quia Deus priuauit nos omni Sacri-

ficio mundo, & alio docens Chriſtianos vt ipſi vitarent nos, ne contaminarētur, ſicut nos vitauimus gentes omni tempore quo Sacrificium noſtrum fuit mundum apud Deum, & acceptum legis. Etiam tu domine mi noſti quid dicit Deus in pſalmo 80. de noſtro Sacrificio cum ait per os Dauid prophetæ. Num quid vidiſtis vos quod ego comedi carnes thaurorum, & hircorum ſanguinem biberem, per quod manifeſtat Deus quod ipſe condennat carnium Sacrificium, Et vnde eſt nobis domine mi quod nos deteſtamur in gentibus Sacrificium panis, & vini, quod ſtatuit Deus, & in illo reprobat Sacrificium carnium, cū Salomon deſcribat illud Aaron dicens, iſte ſcilicet Aaron extendit manus ſuas ſuper Altare, & obtulit Sanguinem vuę, & incenſum Deo viuo, & obtulit Sacrificium noſtrum de granis terræ, ſicut Melchiſedech obtulit pro Abrabam. Deus etiam teſtificatur per os Ieſu prophetæ cap. 19. quod nos obtulimus Sacrificium de panibus cum dixit. Non offeratis mihi Sacrificium panis, quoniam panes veſtri triſtitiæ ſunt, & quicunque comedit ex eis contaminabitur. Vnde nos offerebamus aliquando Sacrificium panis, ſed nullum eſt acceptum Sacrificium Deo de manibus noſtris. Et de noſtro Sacrificio carnis dixit Ieſus prophæta filius Bethoni cap. 9. Deus magis diligit pietatem, & miſericordiam quam Sacrificium carnium. Decla-

rat

rat Deus Sacrificium gentium per Moyſen Leuit, 23. Offeretis Deo Sacrificium de leuatis de aera, & de expreſſione vuę, & benedicat vobis Deus, & cunctis operibus manuum veſtrarum. Scimus etiam nos domine mi quod Deus mandauit in principio poni ante arcam fœderis domini panes, & non carnes. In Exo. etiam cap. 29. dixit Moyſi, Offeras hircos, & cum illis panes azimos, qui panes azimi ſunt Sacrificium gentium. Etiam domine mi cum Deus de hoc in libro Regum cap. 21. pręcepit Aaron per Moyſen dicens, homo de ſemine Aaron Sacerdotis qui habet maculam non offerat Sacrificium de panibus nec aliud quodcunque Sacrificium, Vide domine mi per quod proponitur Sacrificium panis. Dicit etiam Deus per Moyſen 3. Reg. 3. Offeretis Deo Sacrificium de omnibus habitationibus veſtris panes duos de primitijs frugum, & cum panibus arietes ſeptem, & primo ponit domine mi panes, & poſtea carnes. In alio loco legitur quem tu ſcis domine mi, dixit Ieſus, Carus, & glorioſus Filijs Iſrael quãdo intraueritis terram habitationis veſtrę quam daturus eſt vobis dominus Deus in heræditatem, offeretis Deo panes in Sacrificium, & Sacrificium totum, & adhuc thaurum cum farina puriſſima, & pane ergo Deus precipit fieri Sacrificium de pane, & ex farina puriſſima, & acceptabit illud, & tale Sacrificium eſt hodie

 gen-

pentium, ſcilicet panis ex farina puriſſima. De Sacrificio etiam panis fit mentio primo Reg. 21. cum Dauid venit ad Abimalech Principem Sacerdotum in Sylo, & petiuit ab eo panes, qui reſpondit. Non ſunt hic panes, niſi panis oblatus, quem non conuenit comedere pueris tuis, quia Sanctus eſt. Hæc dicta ſint de Sacrificio panis, & plura dici poſſent, quæ tu Domine mi noſti, ſed quia gentes ponunt in Sacrificio ſuo aquam, non debet nobis inconueniens videri, quia etiam in ſcripturis ſanctis inuenimus de hoc exemplum, ſcilicet, quod Deo fiebat Sacrificium de aqua, & fuit Deo acceptum. Inuenimus etiam ſecundum Reg. 23. quod duo iuuenes haurierunt aquam de ciſterna, quæ erat ante portam Bethleem, & Prophæta Dauid obtulit illam Deo in Sacrificium, ergo non eſt contra ſcripturam ſi gentes hodie ponant aquam in Sacrificio, quod faciunt Deo. Nos etiam legimus vt dictũ eſt, quod Aaron fecit Deo Sacrificium de pane, & vino, & Dauid de aqua, & iſta tria ſunt ſimul in vno Sacrificio mundo quantum natura patitur, & quantum intellectus noſter excogitare poteſt, & non ſicut carnes thaurorum pinguium. Helias noſter vt narratur Reg. 3. infudit aquam ſuper Sacrificium carnium, & Deus miſit ignem de Cęlo, & acceptauit Sacrificium cum aqua perfuſum magis. Angelus in figura communicauit etiam Heliam in pane

ne ſubcinericio, & aqua, quando Helias ambulauit in fortitudine cibi ſuper illud, quod natura non poteſt concedere 40. diebus vſque ad montem Dei. Hoc etiam Sacrificium vini cum aqua mixtum pulcherrimum, & aptum deſcribit Salomon Prophæta in libro Prouerbio.cap.11. cum dicit. Sapientia Altiſſima communicauit Sacrificium ſuum, & parauit menſam, tunc miſit ſeruos dicens. Qui eſt paruulus veniat ad me inſipientes comedent panē meum, & bibent vinum meum temperatum aqua. Quid Domine mi menſa parata Sapientia Altiſſimi niſi Altare? Quid Domine panis, & vinum mixtum niſi Sacrificium de pane, & vino, & de aqua, quod fit in Altari? qui ſunt inſipientes vocati per ſeruos ſapientiæ, niſi gentes, quæ ignorabant Deum vocate per Apoſtolos. Et notabiliter dicit, panem ſuum, & vinum ſuum, per id enim innuit hoc Sacrificium eſſe gratum Deo, & quod ad iſtud conuiuium tam ſublime, & tam ſpirituale non vocauit patres noſtros, qui erant ſapientes in lege, qui erant occupati in Sacrificio legis, quod etiam carnale Sacrificium non dimiſit nobis, ſed priuauit nos illo, iam ſunt mille anni completi, quod nobis accidit propter illum iuſtum, in quem peccauimus, Attamen Dei ſumus,

CAPITVLVM XXI.

Quod Deus refutauit Ieiunia Sabbata, & Sacrificia Iudaeorum, & Chriſtianorum elegit.

VAlde timeo Domine mi ab illo verbo, quod Deus fortis, & glorioſus dixit per os Malachię cap. 1. vbi ſic tangit de Sacrificio gentium. Ab ortu Solis vſque ad occaſum gentes offerrent Sacrificium nomini meo mundum, vbi aduerto, quod Sacrificium noſtrum non fuit acceptum, niſi in vno loco ſolo, ſcilicet in domo ſancta præciſè, quo etiam loco, & Sacrificio priuauit nos Deus, ſcilicet terra promiſſionis, & vbique diſperſit nos terrarum iam ſunt mille anni. Vnde venit ſuper nos, & completum eſt, quod Deus dixit de nobis per ſimilitudinem loquens per os Eſa. cap. 22. vbi ait. Completa eſt vindemia, & non eſt de cœtero collectio. Vnde venit ſuper nos, & completum eſt, quod Deus dixit per os Malach. Prophætæ vbi ſic ait. Non eſt mihi voluntas in vobis, & ſacrificium non accipiam à vobis. Venit etiam, & iam completum eſt, quod Deus dixit per os Eſa. cap. 1. cum ait. Sabbata veſtra, & feſtiuitates veſtras, & Sacrificium veſtrum non recipiam, quia omnes vos eſtis in ira mea. Venit etiam, & completum eſt ſuper nos, quod dixit in eodem cap. Eſa. cum loquitur

per

per eum Deus, & ait. Quid mihi multitudo victimarum veſtrarum, quid multiplicaſtis mihi ſacrificium de Arietibus, & carnibus hircorum, ego autem contempſi ſanguinem Vitulorum,& Arietum carnes, & hircorum cum præſentaueritis ea coram me,& quis recipiet ea à vobis non deturpetis lapides meos Sanctos, fruſtrà non offeretis vltra ſacrificium, quoniam Incenſum veſtrum, & Sabbata veſtra, & ſolemnitates veſtras non recipiam à vobis, quia odiuit illa anima mea, ſi eleuatis manus veſtras ad me auertam vultum meum à vobis,& ſi multiplicaueritis orationes veſtras non exaudiam, quoniam manus veſtræ plenè ſunt ſanguine,& omnem Sacrificium veſtrum ſicut cadauer fœtidum, & egreſſus atrij portæ exterioris, & ille qui mihi iugulauerit thaurum, ſicut qui decollauerit hominem, & ille qui obtulerit in Sacrificium Hircum, ſicut, qui obtulit Carnem, & qui obtulit Vinum, ſicut qui offert ſanguinem Porci. Sed abbominatio de Sacrificijs apud Deū nihil aliud ſignificat, niſi mutationem Sacrificij noſtri carnalis, & groſsi in Sacrificium iſtius iuſti Domini ſpirituale, & ſubtile, qui inſtituit offerre panem loco carnium, & aqua mundam loco pinguedinis carnium, & vinum purum loco ſanguinis, & homo offertur ſpiritualiter, & acceptabiliter Deo, non ſicut animalia decollata per nos, quæ per Prophætam com-

comparantur cadaueri putrido, nos attamen Dei ſumus, & ad ipſum redibimus in omnibus, quæ euenerint nobis. Et quia non credimus Domine hæc quę locutus eſt nobis Deus per Prophætam iſtum, qui deſcribit tam euidenter de Sacrificijs noſtris, dixit etiam Deus per Hiere. cap. 7. Inuitate proximos veſtros ad Sacrificia, & comedite cum eis carnes Sacrificiorum veſtrorum, quia in die qua eduxi patres veſtros de Egypto, non præcepi eis verum de Sacrificijs, ſed dixi. Audite vocem meam, & ero vobis Deus, & vos mihi populus, ſi ambulaueritis in omnibus, quæ præcipio vobis bene erit vobis, & non audierunt, nec poſuerunt aurem ſuam ad dictum meum, & tu Domine mi es, qui hoc noſti. Attamen Dei ſumus in omnibus, quæ euenerint nobis.

CAPITVLVM XXII.

Probat abiectionem Synagogæ, & electionem Eccleſiæ per Verbum Domini ad Rebeccam.

Timeo Domine mi, quod de Synagoga, & Eccleſia intelligatur verum illud, quod ſcribitur cap. 25. primi libri legis, cum dicit Dominus Deus Rebeccæ Vxori Iſaac. Duæ gentes ſunt in vtero tuo, & duo populi venient de vtero tuo, & gens gentem ſuperabit, & maior ſeruiet minori. Domine mi ſola Rebecca fuit Mater Iudæorum à gentilium. Populus

Ius maior, & primogenitus fuit Synagoga, quæ maior fuit honore, & ſcientia Dei dotata. Populus ſecundo genitus, & minor apud Deum, fuerunt gentes in infidelitate manentes, & in ignorantia ſua, Si tamen Domine mi Deus occidit Iſrael, prout deſcribit Eſaias, & tunc tota ſubuerſa eſt Synagoga, quæ fuerat maior, & ſeruiuit gentibus, quæ fuerat minor, vt compleretur verbum, quod Deus dixit Rebeccæ. Gens gentem ſuperabit. Etiam de Eccleſia dixit Deus per os Dauid Pſalmo 44. Aſtitit Regina à dextris tuis in veſtitu deaurato diſtinctis coloribus adornata. Exponitur Domine mi, quod Eccleſia gentilium, quæ vocatur Regina, diuerſitate linguarum omnium, quæ ſeruiunt ei, eſt adornata quaſi colorum diſtinctione. Nam omnes linguæ in Eccleſia concordant in vera expoſitione legis, & pſalterij, & libri omnium Prophætarum. Synagoga vero non habuit niſi vnam linguam, & ornatum ſuum quaſi vno colore, ſcilicet hębrea.

CAPITVLVM XXIII.

Probat hoc idem per Verba Malachiæ Prophetæ.

TImeo etiam Domine mi, de verbis inductis ſuperius frequenter per Malachiam Prophætam, dixit Deus Synagogæ; cum ait, Non eſt mihi voluntas in

Sacri-

Sacrificijs veſtris, quia ab ortu Solis, vſ-
que ad occaſum magnum eſt nomen meū
inter gentes, quæ offerunt nomini meo
Sacrificium mundum, ſicut de natura ſua
munda ſunt, aqua, vinum, & farina pu-
ra, de quibus factum eſt Sacrificium, &
non indiget mundatione, & lotione, ſed
Synagoga indiget lauare carnes Sacrificio-
rum, & purgare ventres animalium, quę
in Sacrificio ſacrificantur, & lauare lo-
cum de ſanguine, & pinguedine Sacrifi-
ciorum, aliter eſſet horror tractare. In
Sacrificio autem panis, & vini, & aquæ
non apparet aliquid indecens. Prouerb.
8. Melior eſt buccella panis, nihil turpè
etiam corporaliter ſumpta. Eſtimo Do-
mine mi, quod de iſto Sacrificio dixit Deus
per Salomonem Prouerbio. 7. Melior eſt
buccella panis cum charitate, quam Vitu-
lus ſaginatus cum inimicitia. Buccella
amoris Domine mi, pura eſt manſuetu-
do ſuper manſuetudinem, & remiſſio mu-
tua offenſarum, & Vitulus odij ſaginatus
eſt oculus pro oculo, & occulta interfe-
ctio inimicorum, Ergo Domine mi Sacri-
ficium Synagogæ eſt Vitulus pinguis cum
inimicitia, & Sacrificium Eccleſiæ buc-
cella eſt panis cum charitate, de qua di-
xit Deus. Melior eſt buccella &c. Pulchre
etiam deſcribit Deus Eccleſiam aſſimilan-
do Ceruis per os Salomonis Prouerbio.
5. vbi ait. Cerua Deo chariſsima in emu-
lo ſuo, cuius vbera inebrient te omni
tem-

tempore, & amor illius delectet te in æternum. Synagoga enim dici poſſet Cerua aliquo modo, ſed non eſt nobis poſſibile exponere verbum iſtud, reſpectu illo præſertim, quia non habet emulum vnum, ſed emulos multos. Emuli eius fuerunt Moyſes, & Aaron, Daniel, Eſaias, Hieremias, & cœteri ſimiles. Et Eccleſia eſt Deo dilecta Cerua, in ęmulo ſuo vno, de quo, & qua ſcribitur Cerua chariſſima Deo in ęmulo ſuo non habente parem in nobilitate, & gratia. Tunc addit Domine mi, & dicit, inebrient te vbera eius omni tempore, delectare in amore illius in æternum. In quibus verbis deſcribit Deus Sacrificium Eccleſię omni tempore duraturum in æternum. Similat autem Deus illam Matri lactanti filios, & in hoc quod dixit, inebriabo te, denotat materiam Sacramenti ſpiritualiter quantum ad vinum, & vbera denotat in reliquis partibus Sacramenti eſſe delectabile nutrimẽtum, & ſufficiens Sacramentum, quo Sacrificio iam fruitur, & delectatur Eccleſia iam mille anni ſunt, à quo tempore priuauit Synagogam Sacrificio. Emulus autem ille, in quo Eccleſia eſt tam grata Deo, eſt Chriſtus Dominus; & vbera eius dant vinum perpetuum, de quo peruenit gaudium ſempiternum, & non dicit, quod dabit carnes. & pinguedinem, vel ſanguinem, quæ faciunt Sacrificium laborioſum. Sacrificium Synagogæ, quo

Deus

Deus priuauit nos iam ſunt mille anni ; nos autem Dei ſumus Domine mi. Fuit autem Synagoga ſicut mulier, quę habuit alium virum ſupple Deum, & perdidit illum, & domum ſanctam. Et iſta Eccleſia fuit Cerua in deſerto ſine marito, ſed Deus vicem illius ſupplet. Vnde ipſe fortis, & glorioſus dicit per Eſaiam cap. 63. Puellę ſequeſtrāte meliores ſunt, quam illę, quę habent virum. Item ille Prophęta cap. 63. Ego faciā dicit Dominus Deus vineam, & flumina ad potum populo meo electo, & tu Iacob non obediens, & tu Iſrael non audiens, ſicut nos Domine mi ſumus extra obedientiam, nec habemus aures, nec oculos quapropter hęc captiuitas noſtra iam vſque ad complementum mille annorum peruenit. Timeo Domine mi de lege noſtra, quę furoris iram habet in promptu, & dicit oculum pro oculo &c. Sed Cerua illa emulum habens vnicum dixit in Euangelio ſuo glorioſo Matthe. 5. Qui te percuſſerit in vnā maxillam ſtatuę illi alteram Loquitur Dauid in pſalmo 31. Quam magna, & quam multa dulcedo tua Domine, quam abſcondiſti timentibus te, & compleuiſti eam ſperantibus in te. Et eſt clarum Domine mi, quod populus Synagogę timuerunt pœnas legis, ſcilicet oculum pro oculo, quia erat in promptu executio. Sed populus Eccleſię ſperans eſt in dulcedine Dei, qui percuſſi in faciem non repercutiunt,

tiunt, qua propter parauit illi Deus, ſcilicet gentibus magnam multitudinem dulcedinis ſuę, quam abſcondit à Iudęis. Attamen &c.

CAPITVLVM XXIV.

Quod cantus Chriſtianorum eſt Deo acceptus

PAueo domine mi quod loquatur Deus de nobis per os Eſa, cap. 28. cum ait Erunt Prophetæ apud nos, ſint ſicut verba libri ſignati, quem non aperit lector nec ignorans litteras. De filijs autem ſupradictis quos Deus toties deſcripſit vt allegatum eſt cum pluries loquitur Deus in eodem cap. cum dicit. Manifeſtabunt ſanctũ Iacob, & euangelizabunt Deum Iſrael, & accipient ignorantes ſcientiam, & muſici ſcient leges. Aperte videmus domine mi quod iam ſunt mille anni quod ignorantes muſici ſciunt, & docent legem noſtrã, & qui ſunt ignorantes niſi gentiles, & qui ſunt muſici cantantes pſalterium noſtrũ, & prophætas in Eccleſijs ſuis, niſi Chriſtiani? De quibus muſicis ſiue cantoribus dicit Deus per os Dauid in pſal. 75. Cantate Domino canticum nouum quia mirabilia fecit. Et quid eſt canticum illud nouum domine mi niſi teſtamẽtum nouum, & antiquum niſi lex antiqua? Et de iſtis etiam muſicis dicit Deus per Dauid prophetam pſal. 95. Cantate Domino omnis terra pſalmum dicite nomini eius. Et in

eodem,

èodem. Cantabunt tibi, & pſallent nomini tuo vniuerſę familię gentium, & notanter dicit, vniuerſę familię gentium, & non Iſrael ſingulariter. De iſtis etiam muſicis dicit Deus per os Dauid pſalmo 88. Beatus populus qui ſcit cantilenam in lumine vultus tui ambulabunt. De illis etiam domine mi ſcribitur in pſalmo 88, Cantabunt tibi gentes in domo Dei mei canticum, in loco iſto ponit cani lenam antomaſiè, etiã ſunt mille anni quod nos iudei non cantauimus in Domo Sancta. De iſtis cantoribus dicit Dauid. Cantabunt canticum in Domo Dei in æternum. De nobis dicit in pſalmo 139. Quomodo cantabunt canticum Dei in terra aliena. Et qualiter poteſt eſſe domine mi quod ſperamus terrã habere, & nomen, cum Deus dixit per Amos prophætam cap. 3. Cecidit Iſrael, & non reſurget, virgo Iſrael proſtrata eſt, & non eleuabitur. Idem prophæta cap. 9. Et venit tribulatio, & non ſaluabitur qui effugerit ex eis, & ſi abſconderint ſe in monte Carmeli, indè præcipitabit eos manus mea, etiam ſi deſcenderint in profundum maris illuc mittam ſerpentes, & mordebunt eos, & ſi abierint in captiuitatem coram inimicis ſuis, ibi mandabo gladium, & occidet eos, & ponam oculum ſuper eos in malum, & non in bonum, quod fecit nobis Deus, iam ſunt mille anni completi quod canticum, & pſalmum

cantauimus ex quo ſic eſt. Attamen, &c.

CAPITVLVM XXV.

Quod Iudæi indebitè reprehendunt cantum Chriſtianorum.

DOmine mi dixit Deus de nobis. Ponā oculum meum ſuper eos in malum, & non in bonum ſicut manifeſtè videmus ſunt mlile anni, dixit vero de iſtis filijs muſicatoribus per os Dauid. Omnes gentes plaudite manibus, & cātate Deo in voce laudis, & alibi dicit. Iubilate Deo omnis terra ſeruite Domino in letitia, Introite in conſpectu eius, dicas totum iubilate. Et pſalmo 66. Cantate Domino omnis terra, & annunciate de die in diē. Paueo Domine mi ex quo Deus dixit per os Hier. ca. 9. Docete filios veſtros & filias veſtras fletum, & plantum, quoniam mors egreſſa eſt per portas veſtras, ex quo Deus dixit de his filijs muſicis ſiue muſicatoribus per os Dauid pſalmo 167. Reges terrę, & omnes populi principes, & omnes iudices terre, iuuenes, & virgines ſenes cum iunioribus laudent nomen Domini. Et pſalmo. 48. In Sacrificio cantus honorabit me, ac ſi apertè d ceret, non in Sacrificio carnium hircorum ſicut erat Sacrificium noſtrum. Etiam Domine mi ſi negemus verba Creatoris veramque dixit per os Eſa. prophetæ cap. 158. muſici ſeu muſicatores addiſcentes ſcripturas, & totum

tum

tum pſalterium Dauid , ſic muſicali arte notatum per ſonum acutum, & grauem . His omnibus conſideratis videtur mihi quod nos erramus in hoc quod nos de ſuę laudis Sacrificio iudicamus , quod in Eccleſia Dei exhibent cantando , preſertim cum in lege Dei de hoc inueniam precepta, & exempla Dauid, qui etiam dicit. Laudate eum in cithara , & organo, laudate eum in cimbalis magnis laudibus, & omnis ſpiritus laudet Dominum Ieſum Chriſtum, hoc ſcribit pſalmo.150. Exemplum etiam in 2. Reg. cap.6. vbi legitur quod Dauid diſcooperto capite ſaltans pſallebat cum cithara ante arcam Domini, quem temeraria vxor ſua Michol,auſa eſt redarguere. Cui ipſe ait. O fatua nonne videbit me Dominus deſpectum pſallentem? Filij autem Iſrael ſonabant buccinam dum transducebant arcam.] Sed qui ſumus Domine mi obſecro irridentes ſolennitates ipſorū muſicorum, niſi Michol fatua, & qui ſunt iſti canentes niſi Chriſtiani ſaltantes, & exultantes Deo in humilitate ſicut Dauid, preſertim cum dicit Deus omnis ſpiritus laudet Dominum, ſi dixiſſet omnis Iſraelita preciſè, tunc poſſemus alijs inſultare. Et ſic Deus fortis, & glorioſus dicit per os Eſa.prophetæ cap.2. quod gentes ſunt in conſpectu eius quaſi nihil. Sed hoc eſt intelligendum de gentibus iſtis quæ fuerunt antequam haberent notitiam Dei per aduentum iuſti, quia tūc
fue-

fuerunt pagani, & Idolatrę, ideo intelligi non poteſt bene illud niſi de gentibus quę inuenerunt Dominum, quę offerunt omni die Sacrificium mundum in Oriente, & in Occidente, ſicut dicit per os Malach. prophetæ, vt iam ſuperius eſt allegatum, & certè Domine mi nos erramus. Attamen.

CAPITVLVM XXVI.

In quo probat apoſtaſiam Iudæorum a Deo.

PAueo Domine mi quod apoſtatauimus a Deo in primo aduentu iſtius iuſti, de quo introduximus auctoritates prędictas, & cui expreſſe cõueniunt omnia quę ſcripta ſunt apud nos in libris legis, & prophætarum, propter quam apoſtaſiam ſicut Deus pretendit longitudinem dierum, & captiuitatem iſtam nobis intulit, & ſi expectamus Saluatorem alium ab illo iuſto non prodeſt nobis, ſed argumentum nobis euidens eſt captiuitas illa quę fuit in Babylonia 70. annis, & quantum ad tempus quia breue, quantum ad gratiam quia Daniel prophæta fuit captus nobis qui erat amicus Dei, & per quem conſolabatur nos de liberatione propinqua, nõ etiam omnes tribus fuerunt in ipſa captiuitate, ſed hæc captiuitas iam peruenit ad complementum mille annorum nec eſt Daniel nobiſcum, & omnes tribus nulla excepta ſunt in diſperſione elongatę a Domo Sancta. Ex quo ſignum eſt euidens

quod

quod pro peccato generali, quod eſt in nobis omnibus, quod peccatum cum perſeuerat in nobis perſeuerabit ira ſuper gẽtem noſtram ſine ſpe, & tamen expectamus aliquem alium, quę expectatio non prodeſt nobis. Et ſi voluerimus dicere quod hæc captiuitas non eſt generalis, & quod in aliqua parte mundi nos habemus Regem, & Principem, citò poterimus ſecundum legem noſtram argui de mendacio, & conuinci. Nam ſi nos Iudæi in aliqua parte mundi Regem, & Principem haberemus, hoc eſſet de vna ſola tribu, ſcilicet Iuda, ſed Deus diffiniuit contra Iudam quod non eſſet ſuper Iuda Rex ex illa in ęternum. Vnde dixit Hiere. Prophæta cap. 17. Peccatum Iudæ ſcriptum eſt ſtilo ferreo in lapide adamantino inſiliens ſuper corda eorum, & id quod eſt ſcriptum ſtilo ferreo in lapide adamãtino qualiter deleri expectamus, non delebitur in æternum, præſertim cũ Deus fortis, & glorioſus locutus eſt per os Eſa. prophetę cap. 3. Dominator Dominus aufert a Hieruſalem, & Iuda Iudicem prophætam, & Principem. De nobis etiam dicit prophęta filius Boceri cap. 15. libri ſui. Erunt filij Iſrael ſine Principe, & ſine lege. Nos ſcimus Domine mi quod ab initio mũdi fuerunt aliqui magni, & Sancti coram Deo, & in principio fuerunt longe vitę ſicut Matuſalem, & Enoch, & cœteri, & nullum illorum extendit Deus vltra mille annos,

& nos

& nos inuenimus inter nos quod Meſſias
ſiuè Chriſtus promiſſus nobis, fuit natus in
Babilonia tempore captiuitatis illius quę
fuit 70. annorum, ſed hoc tempus noſtrũ
habet in ætate, 1000. & 5. annos, quam
fabulam, & non prophętiam nulla ratio-
ne poſſumus defendere, hoc tamen dici-
mus, & aſſerimus in ſinagogis noſtris vbi
nullus commiſcetur nobis extraneus. Sed
audias doctrinam Chriſtianorum publicã
ſuper pſalmo 88. fundatam, ad ſion dicet
homo, & homo natus eſt in ea, & ipſe
qui eſt fundauit eam. In verbis iſtis nomi-
nat mariam dominam nomine Ciuitatis,
& dicit quod homo natus eſt in ea, & non
dicit, talis Iſraelite vel talis, vt intelligas
quod filius Mariæ non fuit vnquam in lũ-
bis alicuius hominis. Et in 2. libro Reg.
cap. 2. hoc manifeſtè declarat, cum Deus
dicit ad Dauid, Quando conpleueris dies
tuos, & dormieris cum patribus tuis, ſu-
ſcitabo progeniem tuam poſt te quę egre-
dietur de vtero tuo, & ego ero illi in pa-
trem, & ipſe erit mihi in filium. Sed num-
quam fuit poſſibile Domine mi, quod ali-
quis egrederetur de vtero patris ſui, ſed
hoc expreſsè ponit ad demonſtrandum,
quod Chriſtus non foret concipiendus in
muliere per ſemen deciſum de lumbis vi-
ri, ſicut cœteri homines, tam a Dauid,
quam ab alijs deſcendendo. Dicit etiam
Deus per os Dauid in Pſalmo. Ex vtero
ante luciferum genui te, ac ſi Deus fortis,

 & glo-

& glorioſus diceret de Chriſto ſuo, quod de voluntate ſua, quæ eſt Spiritus Sanctus genuit eum, & non de ſemine ducendo, cum ponit ex vtero, quia Chriſtus natus eſt ex vtero ſine virili ſemine preter curſum ſolitum naturę, & hęc eſt vera doctrina Chriſtianorum, quę non intrat in capitibus noſtris, propter hoc euenit nobis illud, quod euenit nobis. Deſcribit etiam per eundem modum Chriſtum naſciturum Dauid Propheta cum dicit in Pſalmo 88. Iurauit Dominus Dauid veritatem, de fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam. Attamen Dei ſumus.

CAPITVLVM XXVII.

Concludendo inducit aliqua dicta Saracenorum de Ieſu, & Maria Matre eius.

CErte Domine mi, licet nobis non opponant Chriſtiani dicta Saracenorum, precipuè, quę traduntur in Alcorano, & in expoſitionibus eius ſcientes, quod nos non reciperemus ſicut nec ipſi recipiunt, tamen ad fatigationem noſtram, & ad fortificationem credentium. Si nobis opponerentur illa, quę dicuntur à Saracęnis de Ieſu, & de Beata Maria eius. Omnes enim Saracęni dicunt, quod ipſe fuit ille Meſſias quem prędixerunt eſſe venturum, & pręponunt illum Machometo eorum Deo, quantum ad genea-

nealogiam, fatentur enim, quod parentes Machometi fuerunt idolatre, & praui, & de ſemine Agar Ancillę. Et dicunt quod Meſſias fuit filius Iſaac, & Prophętarum, & iuſtorum, & recta linea vſque ad Beatam Mariam Virginem Matrem eius. De Maria vero dicitur ſic in Alcorano de familia Adamar, dixit Angelus Gabriel ad Mariam. O Maria, Deus te elegit, & docuit gratiam, & pręelegit ſuper omnes mulieres omnium ſęculorum, & poſuit te quaſi nouum medium, diuidens inter homines terrenos, & Angelos Dei in Paradiſo delitiarum. Dicunt etiam omnes Saracęni, quod Chriſtus, ſiuè Meſſias habuit à Deo poteſtatem faciendi miracula ſanandi omnem languorem, & infirmitatem, & eiiciendi dœmonia, & ſuſcitandi mortuos, & ſciuit omnia ſecreta cordium, & credunt omnia miracula Ieſum feciſſe, quæ euangelium commemorat. Et hoc expreſsè teſtificatur Alcoranus, vbi dicitur in cap. prædicto domar, quod Meſſias ſciuit, & ſcit omnia, & etiam ſecreta cordium. Vnde verba Machometi ſciuit Biſe ideſt Ieſus omnem librum, & omnem ſapientiam, & etiam totam legem Moyſi, & quod omnes comedebant, & bibebant in domibus ſuis, & quid reponebant in theſauris ſuis. Dicunt etiam de Chriſto, ſiue Meſsia, quod dum fuit in iſto mundo contempſit diuitias, & abiecit carnales

delectationes, nec habuit concubinas, quæ ſunt occaſio peccati, & cauſa inobedientiæ. Item dicitur in Alcorano illud verbum euangelicum Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos. Et hæc omnia licet ſint auctoritates apertè dicentium contra, ſunt tamen conformes hiis, quæ Prophætæ dixerunt de Meſſia in primo aduentu ſuo, vt patet in prædictis. Dicunt etiam in Alcorano quod Eiſe, ideſt Ieſus Chriſtus eſt Verbum Dei, & omne Verbum Dei eſt Ieſus Chriſtus apud Saracænos eſt quaſi nomen proprium, ita quod nullus alius homo vocetur, hoc nomine niſi Ieſus, quem vocant Eiſe; vnde dixit Deus ad Eiſe, ego ſum ſufficientia tua, ego exaltabo te vſque ad me, & purificabo te ab infidelibus. Conſidera ergo Domine mi, quod gens Iudæorum propter captiuitatem, quam paſſi ſunt iam ſunt mille anni, Sunt enim pauciſſimi Iudæi in comparatione aliarum nationum. Nam Saracæni multiplicati ſunt, & creſcunt quotidiè. Gens autem Chriſti impleuit totum Mundum. Nos verò vbique diſperſi ſumus à Domino Deo noſtro, & vbique ſumus pauciſſimi. Sicut Ruben cum dixit non creſcas &c. Nos autem non creſcimus, & illi creſcunt, quibus ſumus inimici, ſuper omnes gentes, & nihil proficimus, & teſtimonium multorum, ſtat ſemper contra nos, ſcilicet Chriſtianorum, & Saracænorum

norum Alcoranum, & Euangelium Chriſti, quibus volumus nos obedire. Meo iudicio Alcoranus nihil valet, & ſicut Expoſitores eius apparent, euidentèr erunt teſtimonium, ſed quod dicemus de lege Chriſtianorum ſuppoſitus quod Chriſtus ſit. Nihil ei contra Prophætas, & prophætias; ſed eſt manifeſtatio omnium Prophætarum, & omnis impletio, quæ in lege continetur, prout continet doctrinam Chriſtianorum. Vnde Domine mi ſuper hijs dubijs ad te recurro ſuper primis noſtris, quæ habui à proprio teſtimonio Alcorani; ſcio quod quaſi nihil erraui, maximè quia Arabium ſcis. Perfectè enim ipſe Machometus, qui dixit ſe Prophætam eſſe prædixit, & qui dixit ſe nuncium Dei eſſe contra Deum, & eius Scripturam docuit, vt corruptus homo penitus, & ignorans &c.

Explicit Epiſtola Rabbi Samuelis, quam ſcripſit Rabbi Iſac Magiſtrorum Synagogæ.

NOta, quod iſte libellus videtur fuiſſe occultatus per Iudæos vltra ducentos annos, & triginta, quod colligitur ex hoc, quia cum iſte Doctor Samuel ſcriberet Rabbi Iſac ſolum dixit fluxiſſe mille annos à tempore, quò per Titum expugnantem Sanctam Ciuitatem Iudæi ſunt diſperſi, & ideò videtur, quod ſtatim poſt mille annos captiuitatis, & diſperſionis Iudæorum, iſte Liber fuerit conſcriptus; ſed Iudæi videntes, quod tot euidentia teſtimonia Prophætarum, ipſos conuincerentur; iſtum librum tanto tempore occultauerunt, ne per catholicos fideles poſſent argui per contenta in hoc libello hinc translatus eſt ſub Annis Domini 1400, &c.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

INDEX CAPITVLORVM.

CAp. I. *Quare Iudæi ſunt in ira Dei. Pagina* 11
Cap. II. *Probat, quod pro quodam graui peccato in quo ſunt, ſint in hac diſperſione, & arguitur contra eorum obſeruantiam legis.* 13
Cap. III. *Quomodo omnis obſeruantia legis Iudæorum non eſt acceptabilis Deo propter peccatum in quo ſunt.* 15
Cap. IV. *Oſtendit quod Iudæi ſunt cœci.* 17
Cap. V. *Quod Iudæi decipiunt alios, & ſeipſos.* 18
Cap. VI. *Quod ſit illud peccatum propter quod Iudæi ſunt in hac captiuitate.* 21
Cap. VII *Quod iuſtus Ieſus Chriſtianorum Deus iniuſtè venditus ſit.* 23
Cap. VIII. *Quomodo poſt occiſionem facta eſt diſperſio Iudæorum ſecundum Danielem.* 25
Cap. IX. *Quod duo ſunt aduentus Chriſti. pag.* 27
Cap. X. *De primo aduentu Chriſti.* 28
Cap. XI. *De ſecundo aduentu Chriſti, quod tunc ſit cum potentia iudicaturus.* 31
Cap. XII. *De Chriſti Aſcenſione.* 33
Cap. XIII. *Adhuc fortius probat corporalem Aſcenſionem Chriſti.* 35
Cap. XIV. *De cœcitate Iudæorum, quod non credunt Chriſtum adueniſſe, nec intelligant.* 40
Cap. XV. *Quomodo cœcitas Iudæorum, & incre-*

incredulitas circa Chriſtum fuit pranunciata per Prophetas. 41
Cap. XVI. Oſtendit reprobationem Iudæorum propter eorum perfidiam, & electionem gentium propter earum fidem. 43
Cap. XVII. De viuificatione gentium, & interfectione Iudæorum, prout etiam videbitur in cap. ſequenti. 46
Cap. XVIII. Quomodo gentes per fidem viuificatæ habent mundas obſeruantias nouæ legis. 48
Cap. XIX. De electione Apoſtolorum loco Prophetarum. 49
Cap. XX. De reprobatione Sacrificij Iudæorum, & electione Sacramenti Chriſtianorum. 55
Cap. XXI. Quod Deus refutauit Ieiunia Sabbata, & Sacrific. Iudæorum, & Chriſtianorum elegit. 60
Cap. XXII. Probat abiectionem Synagogæ, & electionem Eccleſiæ per Verbum Domini ad Rebeccam. 62
Cap. XXIII. Probat hoc idem per uerba Malachiæ Prophetæ. 63
Cap. XXIV. Quod cantus Chriſtianorum eſt Deo acceptus. 67
Cap. XXV. Quod Iudæi indebitè reprehendunt cantum Chriſtianorum. 69
Cap. XXVI. Probat apoſtaſiam Iudæorum à Deo, 70
Cap. XXVII. Concludendo inducit aliqua dicta Saracenorum de Ieſu, & Maria Matre eius. 74

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ... VITTORIO EMANUELE